

Realita docházky dětí do mateřské školy po zavedení povinného roku předškolního vzdělávání v Liberci

Bakalářská práce

Studijní program:

B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor:

Učitelství pro mateřské školy

Autor práce:

Kristýna Shánělová

Vedoucí práce:

PhDr. Simona Kíryková, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Zadání bakalářské práce

Realita docházky dětí do mateřské školy po zavedení povinného roku předškolního vzdělávání v Liberci

Jméno a příjmení: **Kristýna Shánělová**
Osobní číslo: P17000428
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Zadávací katedra: Katedra primárního vzdělávání
Akademický rok: **2017/2018**

Zásady pro vypracování:

Cíl: zmapovat a zjistit realitu docházky do mateřských škol po zavedení povinného posledního roku předškolního vzdělávání do mateřské školy v Liberci
Metody: strukturovaný rozhovor
Požadavky: zjistit reálný dopad zavedení povinného roku předškolního vzdělávání na skutečnou docházku do mateřských škol v Liberci a okolí

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování práce:
Jazyk práce:

tištěná
Čeština

Seznam odborné literatury:

Majerčíková, J., Kasáčová, B. & Kočvarová, I., 2015. Předškolní edukace a dítě: výzvy pro pedagogickou teorii a výzkum, Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. ISBN 978-80-7454-554-2. KOŤÁTKOVÁ, Soňa, 2014. Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4435-3. Syslová, Z., 2017. Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi I. vydání., Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8475-9. ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ, 2014. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0644-6. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Vedoucí práce:

PhDr. Simona Kiryková, Ph.D.
Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání práce:

7. listopadu 2017

Předpokládaný termín odevzdání:

20. prosince 2018

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Jana Johnová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 12. prosince 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

13. července 2020

Kristýna Shánělová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat PhDr. Simoně Kírykové, Ph.D. za trpělivost, odborné vedení a cenné rady při zpracování této bakalářské práce. Ráda bych také poděkovala své rodině za podporu během studia.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na realitu zavedení povinného předškolního vzdělávání ve městě Liberec. Teoretická část práce se zabývá historií předškolního vzdělávání v České republice, srovnáním povinnosti předškolního vzdělávání s vybranými státy, objasněním povinnosti předškolního vzdělávání v České republice a přípravou dětí na vstup do základní školy. Praktická část zjišťuje realitu docházky dětí do předškolního vzdělávání po zavedení povinného předškolního vzdělávání ve městě Liberec. Pro dosažení cíle byly realizovány strukturované rozhovory s rodiči dětí, dotazníky s pedagogy a zpracovány data poskytnuté magistrátem města Liberec a mateřskými školami.

Klíčová slova

Povinné předškolní vzdělávání, mateřská škola, předškolní vzdělávání, dítě

Annotation

The bachelor thesis focuses on the reality of the introduction of compulsory preschool education in the city of Liberec. The theoretical part deals with the history of preschool education in the Czech Republic and comparing the obligation of preschool education with selected countries and clarifying the obligation of preschool education in the Czech Republic and preparation of children to enter primary school. The practical part investigates the reality of attendance children's at preschool education after the introduction of compulsory preschool education in the city of Liberec. To achieve the goal, structured interviews were implemented with parents of children and questionnaires with teachers and processed data provided by the City of Liberec and kindergartens.

Keywords

Compulsory preschool education, kindergarten, preschool education, child

Obsah

Seznam tabulek	7
Seznam grafů	8
Seznam použitých zkratk a symbolů	9
Úvod	10
Teoretická část	11
1 Předškolní vzdělávání	11
2 Povinnost předškolního vzdělávání v mezinárodním měřítku	16
3 Povinnost předškolního vzdělávání v České republice.....	19
4 Příprava dětí na povinnou školní docházku	22
Praktická část	25
1 Metodologie šetření	25
2 Prezentace dat.....	27
2.1 Data získaná rozhovory s rodiči dětí plnicích PPV.....	27
2.2 Data získaná z dotazníku pro pedagogy	36
2.3 Data z mateřských škol.....	42
2.4 Data z oddělení školství odboru školství a sociálních věcí magistrátu statutárního města Liberec	45
3 Interpretace dat	47
Diskuse	50
Závěr	51
Seznam použitých zdrojů.....	53
Seznam příloh	56
Přílohy	57

Seznam tabulek

Tabulka 1: Věk, vzdělání a vztah k dítěti respondentů	27
Tabulka 2: Školní rok, ve kterém dítě docházelo do MŠ	27
Tabulka 3: Věk dítěte při docházení do PPV	28
Tabulka 4: Vyjádření rodičů o docházce dětí do MŠ	29
Tabulka 5: Hodnocení přínosu PPV	30
Tabulka 6: Vyjádření rodičů k PPV	32
Tabulka 7: Vyjádření rodiče k způsobu plnění PPV	33
Tabulka 8: Vyjádření rodičů o docházení do mateřské školy	34
Tabulka 9: Zkušenost rodičů s komunikací s MŠ při omlouvání dítěte z PPV	35
Tabulka 10: Určení pohlaví respondentů.....	36
Tabulka 11: Oblasti, ve kterých respondenti pozorují rozdíly mezi dětmi, které navštěvují mateřské školy od 2-3 let a dětmi navštěvující mateřskou školu od 5 let...41	
Tabulka 12: Školní rok 2017-2018.....	42
Tabulka 13: Školní rok 2018-2019.....	43
Tabulka 14: Školní rok 2019-2020.....	44
Tabulka 15: Školní rok 2017-2018.....	45
Tabulka 16: Školní rok 2018-2019.....	46

Seznam grafů

Graf 1: Věk respondentů.....	36
Graf 2: Pozice respondentů ve vzdělávacím procesu	37
Graf 3: Délka praxe respondentů	37
Graf 4: Vnímání smyslu PPV respondenty.....	38
Graf 5: Doporučená forma plnění PPV	38
Graf 6: Přijetí PPV respondenty.....	39
Graf 7: Zkušenost s alternativním plněním PPV	39
Graf 8: Vnímání rozdílů mezi dětmi navštěvujícími MŠ od 3 let a dětmi navštěvujícími MŠ až v posledním roce před ZŠ	40

Seznam použitých zkratek a symbolů

apod.	a podobně
cca	přibližně
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČŠI	Česká školní inspekce
et. al.	a další
f_i	relativní četnost
MML	magistrát města Liberec
MŠ	mateřská škola
např.	například
n_i	absolutní četnost
odst.	odstavec
PPV	povinné předškolní vzdělávání
PŠD	povinná školní docházka
R.	respondent
r.	rodič
s.	strana
Sb.	sbírka zákonů
sv.	svatý
ŠD	školní docházka
ŠZ	školský zákon
tzv.	tak zvaný
ZŠ	základní škola

Úvod

Předškolní vzdělávání v České republice se výrazně pozměnilo po vydání novely č. 178/2016 Sb. školského zákona. Zásadní změnou bylo zavedení povinného předškolního vzdělávání a změna věkového rozmezí předškolního vzdělávání. Povinné předškolní vzdělávání se týká dětí, kterým bylo 5 let. Dítě musí zahájit docházku ve školním roce, který následuje po jeho narozeninách. Rodiče, kteří nechtějí, aby jejich dítě docházelo do mateřské školy, mohou povinné předškolní vzdělávání plnit individuálně, v přípravné třídě nebo v zahraniční škole.

Cílem bakalářské práce je **zjistit realitu docházky dětí do mateřských škol po zavedení povinného předškolního vzdělávání ve městě Liberci**. Jako autorku bakalářské práce mě zajímá nejen počet dětí docházejících do povinného předškolního vzdělávání, ale také ostatní okolnosti, které jsou s docházkou dětí spojeny.

Získaná praxe z oboru předškolního vzdělávání mě přivedla k vytvoření bakalářské práce na téma povinného předškolního vzdělávání. Formulace cíle a výzkumných otázek vychází z mé praxe realizované v mateřských školách v Libereckém a Pardubickém kraji a ve Velké Británii.

Bakalářská práce se v teoretické části zaměřuje na historii předškolního vzdělávání v České republice, srovnání povinného předškolního vzdělávání s vybranými státy, zavedení povinného předškolního vzdělávání v České republice a přípravu dítěte na povinnou školní docházku. Druhá část práce zjišťuje realitu docházky dětí do povinného předškolního vzdělávání prostřednictvím poskytnutých dat z magistrátu města Liberec a mateřských škol, strukturovaných rozhovorů s rodiči a dotazníků s pedagogy předškolního vzdělávání.

Teoretická část

1 Předškolní vzdělávání

V této kapitole se zaměřím na stručný přehled historie předškolního vzdělávání na území dnešní České republiky. Uvažování o institucionalizaci předškolního vzdělávání, které nacházíme až v 19. století, předcházejí dokumenty vytvořené J. A. Komenským a J. H. Pestalozzím, ve kterých kladli důraz na výchovu a vzdělávání dětí v předškolním věku.

Jan Ámos Komenský se zabýval výchovou dětí předškolního věku ve spise *Informatorium školy mateřské* (1632). V dokumentu doporučoval dospělým, zejména matkám, jak vychovávat dítě v jednotlivých obdobích. Dítě je v předškolním věku nevinné, a proto by se rodiče měli o něho starat pečlivě, vyvarovat se tělesným trestům a vést ho k mravnosti a zbožnosti. Ve výchově klade důraz na výuku mateřského jazyka jedince a učení nového od jednoduššího ke složitějšímu. (Komenský, 2007), (Kasper a Kasperová, 2008)

Švýcarský pedagog Johann Heinrich Pestalozzi usiloval o zlepšení životních podmínek chudých dětí a sirotků. Byl velice šedý a většinu svých peněz věnoval sirotčincům. V sirotčincích, které financoval, učil děti trivium, ale také příst, tkát z důvodu zajištění finanční samostatnosti sirotčinců. Své pedagogické zásady a vyučovací metody uvedl ve spise „Jak Gertruda učí své děti“ (Pestalozzi, 1801). (Kasper a Kasperová, 2008), (Kyrášek a Pestalozzi, 1968)

Na počátku 19. století se rozšířila možnost pracovních příležitostí pro muže, ale též pro ženy, které byly do té doby převážně v domácnostech. Z toho důvodu roste počet dětí osamocených v domácnostech přes den a zvyšuje se riziko sociálně patologických jevů. Proto jsou založeny opatrovny, které mají funkci ochrany dětí a tím i ochranu společnosti. (Šmelová, 2006)

Zařízení pro předškolní děti byla podpořena roku 1830 vydáním prezidiálního dekretu dne 30. září. Předcházejícím krokem vzniku mateřských škol v českých zemích bylo založení opatroven (opatrovna má za účel ochránit děti, a tím chránit společnost). Za první opatrovnu je považována opatrovna v Praze Na Hrádku (1. 1. 1832). Obsah osnov v opatrovně Na Hrádku sestavil český pedagog Jan Vlastimír Svoboda, který se inspiroval spisem J. A. Komenského. Hlavním vyučovacím obsahem bylo naučit děti trivium. Obsah byl tvořen z podrobně rozepsaných a na sebe navazujících cvičení. (Školka, 1839), (Kasper a Kasperová, 2008), (Rýdl a Šmelová, 2012)

1. ledna 1869 je otevřena první mateřská škola sv. Jakuba. Mateřská škola měla sestavený vyučovací program, který čerpal ze tří zdrojů (z vyučovacího programu opatrovny J. Svobody, dětských zahrádek F. W. A. Fröbela a francouzské školy). Německý pedagog Friedrich Wilhelm August Fröbel založil první německou veřejnou předškolní instituci, kterou nazval „Kindergarden“ (Oprailová a Uhlířová, s. 29). Využil učebních pomůcek, didaktických her, hraček a svých vlastních pomůcek (tzv. dárků – geometrická tělesa) k rozvoji dětí. Vychovatel v jeho tzv. dětských zahrádkách působí jako organizátor, který se snaží dítě pobídnout k samovolné činnosti a dítě z realizované činnosti získává vlastní poznatky. (Oprailová a Uhlířová, 2017)

Roku 1869 byl vydán legislativní dokument Říšský školský zákon (označován jako Hasnerův zákon), který stanovil podmínky vzniku, organizace a fungování mateřských škol. Zákon rozdělil v rámci úprav celé školní soustavy instituce na školy obecné a národní, které vyučovaly v mateřském jazyce. V roce 1872 je vydán ministerský výnos ze dne 22. června 1872, č. 4711. Výnos konkretizuje posláním mateřských škol na doplňující výchovu výchovy domácí a na užití takových činností, aby se dítě tvořivě rozvíjelo bez potřeby využití školního vyučování (zrušení výuky trivia). Vzdělávání pedagogických pracovníků bylo stanoveno na jednorocní kurzy. Ve stejném roce byl vydán i zemský zákon, který vytyčil podmínky kontroly mateřských škol. Kontrolu měli na starosti okresní školní inspektoři. (Rýdl a Šmelová, 2012), (Oprailová a Uhlířová, 2013)

Rozvoj medicíny, pedagogiky a psychologie na konci 19. století a počátku 20. století klade na předškolní vzdělávání větší důraz z důvodu pozitivního ovlivnění budoucí populace. Vzniká reformní pedagogika, která se snaží o vytvoření nového přístupu k vzdělávání. Představitelkou reformní pedagogiky byla italská lékařka Maria Montessori. Chápala vzdělávání jako získávání zkušeností do budoucího života. Její pojetí se zaměřuje na využití spontánní činnosti a samostatné práce, která vede dítě k soustředěnosti při práci tzv. polarizace pozornosti. Pro zkvalitnění předškolního vzdělání publikují pedagogové nové dokumenty zaměřené na vytvoření obsahu vzdělávání a metodického materiálu. (Kasper a Kasperová, 2008), (Šmelová, 2006)

Roku 1927 je vydán a poté upravován nový dokument Výchovný program mateřské školy. V českých zemích se o reorganizaci školství snaží například Anna Süssová a Ida Jarníková. Anna Süssová sepsala své názory již v roce 1912 v knížce Kam jsme dospěli v hromadné výchově dětí, ve které kriticky hodnotí celkově mateřskou školu. Ida Jarníková vytvořila metodický materiál, který si mohli pedagogové dotvářet podle jejich potřeb. Tyto dvě ženy se společně snažily o změnu výchovy a vzdělávání v mateřských školách. Dbaly na individuální potřeby dítěte, odstranění školního vyučování a snažily se umožnit dětem dostatek prostoru pro pohyb a jejich tvořivost. Od roku 1918 až 1938 (období první republiky) byl obsah předškolních zařízení obohacen o pobyty v přírodě. (Süssová, 1912), (Rýdl a Šmelová, 2012)

V 19. století bylo úsilí o institucionalizaci předškolního vzdělávání iniciativou několika jedinců. Zákon o jednotné škole (1948) zahrnul předškolní vzdělávání do vzdělávacího systému a stanovil mimo jiné cíle a funkce mateřské školy. Obsah (nejen) předškolního vzdělávání je ideologizován v duchu. Osnovy předškolního vzdělávání byly vydávány a pozměňovány až do roku 1967, kdy byl termín osnovy zaměněn za termín program a následně vytvořen Program výchovné práce v jeslích a mateřských školách (1968). Obsah se zaměřil především na vymezení cílů, provázání činností a následné rozvíjení jedince. Byl rozdělen do pěti výchovných složek – tělesná, rozumová, mravní, pracovní a estetická výchova. Členil se také podle věku (do 3 let a od 3 do 6 let). Ministerstvo školství vytváří osnovy, které na vybraných mateřských školách zkouší a získané výsledky experimentu napomáhají k vydání Programu výchovné práce pro jesle a mateřské školy z roku 1978. Dokument z roku 1984 byl rozšířen o deset metodik, které se zaměřovaly na určitou oblast: tělesnou výchovu, matematické představy, rozvoj poznání, jazykovou a literární výchovu, hudební a výtvarnou výchovu, mravní a pracovní výchovu. Úpravy tohoto dokumentu probíhaly až do roku 1989. Kontrolu nad dodržováním stanoveného obsahu a cílů měla na starost školní inspekce. (Rýdl a Šmelová, 2012), (Opravilová a Uhlířová, 2012)

Legislativní podklad pro změny ve školství po roce 1989 vzdělávání vytvořila Novela školského zákona č. 171/1990 Sb., která zavedla právní subjektivitu škol. Obsahově zůstal prozatím platný poslední program z roku 1984, ale pedagogové podle něj odmítají realizovat vzdělávání. Zpracování obsahu chtějí zaměřit především na rozvoj dítěte, tak aby vyhovoval nejen dětem, ale i pedagogům, kteří s nimi budou pracovat. Mateřské školy začínají vytvářet vlastní vzdělávací programy. Zpočátku se jedná i iniciativy zapálených učitelek, inspirované předškolním vzděláváním

v zahraničí, následně jsou přejímány vzdělávací programy ze zahraničí (např. Začít spolu, 1994) a později vznikají i odborné a státem deklarované vzdělávací programy přímo v ČR (Zdravá škola, Mateřská škola podporující zdraví, Waldorfská škola, Montessori pedagogika). Ty jsou vytvářené podle potřeb předškolního vzdělávání v české republice a podle potřeb konkrétních škol, obcí a zejména cílové skupiny – dětí. V souvislosti se společenskými proměnami i novými potřebami vzdělávání byly inovovány i studijní plány oborů připravujících budoucí učitele. (Rýdl a Šmelová, 2012)

Počátkem 21. století vznikl kurikulární dokument Národní program vzdělávání – Bílá kniha (2001), který formuluje strategie pro rozvoj vzdělávání do roku 2005 a některé části až do roku 2010. Částí tohoto dokumentu se stala i myšlenka tvorby rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, ve kterém jsou konkretizovány podmínky a požadavky pro organizaci předškolního vzdělávání. Z něj vyplývají dílčí dokumenty, které jsou tvořeny už samotnými školami – školní vzdělávací program a následně i třídní vzdělávací plán. Nový zákon regulující školství vzdělávání z roku 2004 (zákon č. 561/2004 Sb.) stanovuje cíle předškolní výchovy a vzdělávání. Předškolní výchova a vzdělávání má jedince připravit na budoucí vzdělávání, napomoci k vyrovnanosti jedinců při vstupu do povinné školní docházky a snaží se o osobnostní rozvoj jedince. Na tento zákon navazuje vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, která formuluje podmínky a organizaci mateřských škol. (Tupý, 2018), (Zákon pro lidi online), (Bílá kniha online)

Dalším zásadním dokumentem je Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 (z roku 2014), která navazuje na Bílou knihu. Roku 2016 byla vydána vyhláška č. 27/2016 Sb., které upravuje vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a má napomoci k jejich začlenění do vzdělávacích institucí. V tomto roce byl také vydán zákon č. 178/2016 Sb., kterým se mění školský zákon z roku 2004 a vyhláška z roku 2005 (s platností od 1. 9. 2017). Tento zákon nově zavádí organizaci předškolního vzdělávání pro děti od 2 let do zpravidla 6 let. Stanovuje povinné předškolní vzdělávání pro občany České republiky i cizince, kteří pobývají na území České republiky déle než 90 dní. Děti s hlubokým mentálním postiženým povinné předškolní vzdělávání naplňovat nemusí. Dítě musí být zákonným zástupcem přihlášeno do spádové školky v kalendářním roce kdy dítěti začíná povinnost předškolního vzdělávání. Když si rodič vybere plnění povinného předškolního vzdělávání v jiné formě (v přípravné třídě, individuální vzdělávání, v zahraniční škole na území České republiky), zákonný zástupce je povinen to oznámit řediteli spádové školy

a to nejpozději 3 měsíce před začátkem školního roku. Denní docházka je plněna pravidelně v pracovní dny a případné omluvení dětí je stanoveno školním řádem. Zákonný zástupce musí po vyzvání ředitele školy do 3 dnů doložit důvod nepřítomnosti dítěte. (Zákon pro lidi online), (Bílá kniha online), (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy online)

Od roku 2018 se projednává Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030. V otázce předškolního vzdělávání strategie věnuje pozornost především zvýšení návštěvnosti mateřské školy dětmi z rodin ze sociálně znevýhodněného prostředí. Stát toho chce docílit především finanční podporou zřizovatelům mateřské školy a vytvářením speciálních programů pro vybrané lokality. Budoucí koncepcí předškolního vzdělávání až na navýšení procenta dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí se strategie nezabývá. (Tupý, 2018), (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy online)

2 Povinnost předškolního vzdělávání v mezinárodním měřítku

V kapitole se zaměřím na povinné předškolní vzdělávání ve vybraných státech v Evropě: Německo, Polsko, Slovensko, Rakousko, Norsko, Nizozemsko, a poté Velká Británie a USA. Informace čerpám z publikací od J. Průchy (2017) a Syslové a Borkovcové a Průchy (2014).

Přehled začínám objasněním situace na Slovensku vzhledem ke společné historii ve 20. století. Po osamostatnění Slovenska 1. ledna 1993 došlo ke změnám slovenského školství. Mateřské školy mají povinnost upřednostnit umístění 5letého dítěte před dětmi mladšími (3-4 roky) a pro 5leté děti je tento rok bezplatný. Docházka do mateřské školy je dobrovolná. Předškolní vzdělávání probíhá do věku 3 let v dětských jeslích a od 3 do 6 let v mateřských školách. (Syslová a Borkovcová a Průcha, 2014)

Předškolní vzdělávání v Německu je zajišťováno ve třech institucích – mateřské školy, školní mateřské školy a přípravné třídy. Mateřské školy jsou pro děti ve věku od 3 do 6 let. Školní mateřské školy jsou pro děti ve věku 6 let, které nejsou připraveny (nejsou zralé) na vstup do základní školy. Přípravné třídy jsou pro děti ve věku 5 let a zaměřují se na zvýšenou péči o přípravu dětí do základní školy. Poptávka po docházce do předškolních zařízení se liší s ohledem na bývalou východní a západní částí Německa. Oproti bývalé východní části je v bývalé západní části počet míst v mateřských školách omezen. Děti jsou přijaty podle sociálních kritérií, tedy přednostně jsou přijaté děti z rodin s nižším příjmem. (Průcha, 2017), (Syslová a Borkovcová a Průcha, 2014)

V Rakousku nacházíme obdobné věkové rozmezí předškolního vzdělávání v mateřských školách od 3 do 6 let a povinné předškolní vzdělávání, které mají stanoveno na rok před zahájením povinné školní docházky. Zvláštností tohoto státu jsou instituce rodinné péče, které jsou realizovány jako podpora mezi rodinami. Pokud dítě není ve věku 6 let zralé na povinnou školní docházku, může docházet do přípravné třídy. (Syslová a Borkovcová a Průcha, 2014)

V Polsku se péče o děti předškolního věku uskutečňuje v jeslích (děti od 6 měsíců do 3 let), v dětských klubech (děti od 1 roku do 3 let) a v předškole (děti od 3 do 6-7 let). Jesle a dětské kluby jsou rozdílné v denní péči – jesle o děti pečují až 10 hodin denně a dětské kluby pečují o děti maximálně 5 hodin denně. V předškolních zařízeních je stanovena jednorozhodná povinná předškolní příprava (věk 5-6 let) od školního roku

2004/2005. Tuto přípravu může dítě realizovat v předškolní třídě (v primárních školách) a v předškolce. Děti, které do předškolky dochází alespoň 5 hodin denně neplatí za pobyt. (Průcha, 2017)

Nizozemsko má předškolní vzdělávání stanovené do věku 4 let. Děti mohou nastoupit o rok dříve do povinné školní docházky přesně od 5 do 12 do základní školy. Předškolní vzdělávání je umožňováno v jeslích a mateřských školách (pro děti od 2 do 4 let) a v dětských skupinách, kam mohou docházet děti od 6 měsíců do 4 let (Průcha, 2017)

V Norsku je předškolní vzdělávání zajišťováno v mateřských školách už pro děti od 1 do 6 let. Realizuje se v institucích, které spojují ranou péči a předškolní vzdělávání a řídí se podle rámcového programu. Případně děti mohou docházet do rodinných center, ve kterých jsou v menších skupinách. Rodiče dětí finančně přispívají na účast svých dětí podle jejich platů. (Syslová a Borkovcová a Průcha, 2014)

Systém školství ve Velké Británii se oproti naší zemi velice liší. Například rodičovská dovolená, která je u nás stanovena do 3 let dítěte je ve Velké Británii stanovena na 1 rok. Rodiče vzdělání a výchovu do 3 let dítěte vkládají do rukou chův, au pair, případně jeslí. Od 3 roku až do 5 let si rodiče mohou vybrat z mnoha předškolních zařízení děti mohou docházet do mateřských škol (státních, soukromých), neformálních skupin, škol, které jsou spojené se základními školami nebo využít například chův. Předškolní vzdělávání je nepovinné, avšak do zařízení dochází většina dětí předškolního věku. V předškolních zařízeních se klade velký důraz na práva dítěte. Například při přebalování dítěte, zde musí být alespoň 2 osoby, aby se zajistilo, že nedojde k jeho obtěžování. Co se týče pedagogických pracovníků, je ve třídě jedna hlavní učitelka, která má k ruce mnoho (většinou 2 a více) asistentů, kteří jí ve třídě pomáhají. (Průcha, 2017)

Předškolní vzdělávání ve Spojených státech amerických je naplňováno třemi možnostmi: v jeslích (děti od 3 do 4 let), v předškolách (děti od 4 do 5 let) a v mateřských školách (děti od 5 do 6 let). Jesle mají za cíl pečovat o děti zaměstnaných matek. Předškolky jsou pro děti, které budou vstupovat do mateřské školy. Mateřské školy mají za cíl připravit dítě do základní školy. Instituce jsou kombinovány a mají různé vysoké poplatky. (Průcha, 2017)

Povinné předškolní vzdělávání je povinné ve dvou státech z uvedených států. V ostatních státech je předškolní vzdělávání nepovinné případně nebo je doporučováno. Ze států, které jsem neuvedla je povinné předškolní vzdělávání v Bulharsku, Litvě, Řecku a Maďarsku (od 5 let), v Švýcarsku (ve většině spolkových zemí) a Lucembursku (od 4 let). (Průcha, 2017)

Jak je patrné z odborných zdrojů, přístup jednotlivých států k povinnému předškolnímu vzdělávání se liší, ale celosvětově ve vyspělých zemích světa pozorujeme trend snižování věku zahájení docházky do předškolních institucí. Většina států si uvědomuje důležitost dětství a potřebu zajistit podnětné prostředí od nejtělejšího věku, proto státy podporují předškolní zařízení. Na vzdělanosti společnosti závisí nejen růst ekonomiky, hospodářství atd., ale také naše budoucnost. Pokud vzdělání budou mít i děti z nižších sociálních vrstev rostou tak jejich možnosti pro budoucí práci. Celá společnost tím získá. Pro některé rodiče je tato možnost velmi lákavá a jsou rádi, že děti tráví čas s vrstevníky. Někteří rodiče tuto možnost nevyužívají, protože chtějí se svými dětmi trávit, co nejvíce času před nástupem do povinné předškolní a školní docházky. Snižování věku nesouvisí s tím, že by rodiče své děti zanedbávali. Stát chce poskytnout rodičům možnost, aby se jejich děti mohly více rozvíjet.

3 Povinnost předškolního vzdělávání v České republice

Předškolní vzdělávání v České republice doznalo změny vydáním novely č. 178/2016 Sb., která pozměnila zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Jednou z hlavních změn se stala povinnost jednoho roku předškolního vzdělávání od 1. 1. 2017. S účinností od 1. září 2016 byla věková hranice pro vstup do předškolního vzdělávání snížena na věk 2 let (§ 34 odst. 1 školského zákona). I přes změnu školského zákona se cíl předškolního vzdělávání nemění. Předškolní vzdělávání má jedince rozvíjet po všech stránkách (intelektuální, tělesné i psychické), připravovat ho na budoucí vzdělávání a vyrovnat rozdíly mezi jedinci při vstupu do povinné školní docházky. Od 1. září 2016 jsou lesní mateřské školy specifikovány jako mateřské školy s realizací vzdělávání hlavně venku. (Zákon pro lidi online)

Podle inspekční činnosti, která probíhala ve 472 mateřských školách ve školním roce 2017-2018 1. pololetí se nepodařilo zapojit do povinného předškolního vzdělávání všechny děti, které v daný rok měly povinně do mateřské školy docházet (cca 3% dětí). Počet dětí se podle inspekce výrazně nenavýšil, z důvodu předešlé dlouhodobé účasti dětí (5 let a více) v předškolním vzdělávání. Co se týče organizační, personální a výchovně vzdělávací činnosti, tak zavedené povinné předškolní vzdělávání nepřivedlo v daných oblastech výrazné změny. Inspekce však upozorňuje na to, aby byl zajištěn dostatek míst v mateřských školách pro děti z důvodu stoupaní porodnosti v posledních letech. Pozitivním zjištěním se stává adaptace dětí (nástupem v 5 letech do mateřské školy) bez větších problémů. Negativním zjištěním je nárůst administrativy pro zaměstnance školy (např. dohled nad docházkou, individuální vzdělávání, omluva nepřítomnosti), nedostatečné upřesnění postupu ověřování dosažených znalostí dětí, které plní povinné předškolní vzdělávání individuálně, nejednoznačný postup, pokud zákonný zástupce nezapiše dítě do povinného předškolního vzdělávání a neposkytování seznamu dětí, které mají povinně docházet do předškolního vzdělávání mateřským školám obcemi. (Česká školní inspekce online), (Zákon pro lidi online)

Plnit povinné předškolní vzdělávání jsou povinni občané České republiky a cizinci, kteří se nachází v České republice více než 90 dnů. Plnění povinného předškolního vzdělávání nejsou povinni plnit jedinci s hlubokým mentálním postižením. Povinné předškolní vzdělávání je stanoveno na 4 hodiny pravidelného denního docházení v pracovních dnech mimo období školních prázdnin. (Zákon pro lidi online)

Zápis k předškolnímu vzdělávání se koná od 2. května do 16. května a vedení mateřské školy si zvolí termín a místo zápisu. Tyto informace poskytne vedení mateřské školy formou, na které je okolí mateřské školy zvyklé. (§ 34 odst. 2 školského zákona) Vedení mateřské školy rozhoduje o přijetí dítěte do mateřské školy, kdy je možné dítě přijmout na zkušební pobyt nejdéle na 3 měsíce. Dále je obecní úřad, pod který spadá daná mateřská škola povinen předat mateřské škole seznam dětí, které dosáhly před začátkem školního roku 3 let. V seznamu jsou základní informace o dítěti (jméno a příjmení, datum a rok narození a trvalé bydliště). (Zákon pro lidi online)

Povinnost přihlásit dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání je v kompetenci zákonných zástupců. Zákonný zástupce je povinen dítě přihlásit k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém je dítěti 5 let. Dítě je přihlášeno do mateřské školy v místě bydliště (spádová mateřská škola), pokud zákonný zástupce zvolí jinou mateřskou školu je ředitel této mateřské školy povinen tuto skutečnost nahlásit řediteli spádové mateřské školy. (Zákon pro lidi online)

Omlouvání neúčasti dětí plnících povinné předškolní vzdělávání je v kompetenci vedení mateřské školy, které své podmínky stanoví ve školním řádě. Nejpozději do 3 dnů od vyžádání odůvodnění nepřítomnosti vedením mateřské školy musí zákonný zástupce předložit důvod nepřítomnosti dítěte. (Zákon pro lidi online)

Povinné předškolní vzdělávání je umožněno plnit nejen v mateřské škole, ale také: individuálním vzděláváním (bez pravidelné docházky do mateřské školy), v přípravné třídě (na základní škole nebo v přípravné třídě na základní škole speciální) a v zahraniční škole na území České republiky (s povolením povinné školní docházky). Pokud si zákonný zástupce zvolí některou z těchto možností, musí své rozhodnutí oznámit vedení spádové mateřské školy nanejvýš 3 měsíce před začátkem školního roku, kdy dítěti začíná povinnost plnění povinného předškolního vzdělávání. (Zákon pro lidi online)

Pokud zákonný zástupce zvolí pro plnění povinného předškolního vzdělávání dítěte individuální vzdělávání, musí své rozhodnutí oznámit vedení spádové mateřské školy a to do 3 měsíců před začátkem školního roku. V daném oznámení musí být informace o zákonném zástupci a dítěte (jméno, příjmení, rok a datum narození, trvalé bydliště, rodné číslo), časové rozmezí, kdy by mělo být individuální vzdělávání realizováno a důvod. (Zákon pro lidi online)

Zákonný zástupce dostane od vedení mateřské školy doporučení, ve kterých oblastech (stanovené podle RVP) má dítě rozvíjet. Mateřská škola u dítěte následně ověří jeho úroveň rozvoje v daných oblastech, u kterého je zákonný zástupce povinen zajistit účast dítěte. Organizační struktura (termín, náhradní termín, způsob) bude stanoven ve školním řádě, tak aby proběhlo mezi 3. a 4. měsícem po začátku školního roku. Pokud zákonný zástupce nezajistí účast dítětem na zmíněných termínech, vedení mateřské školy ukončí individuální vzdělávání dítěte. Dítě se tak, už nemůže znovu individuálně vzdělávat. V individuálním vzdělávání je zákonnému zástupci poskytnuta finanční pomoc se speciálními kompenzačními pomůckami, ostatní náklady hradí zákonný zástupce. (Zákon pro lidi online)

4 Příprava dětí na povinnou školní docházku

Definice pojmů školní zralost, školní připravenost a odklad školní docházky, které definuji v kapitole, vycházejí z publikací od autorů: Bednářové a Šmardové, Dandové a Kropáčkové a et. al. a Otevřelové.

Příprava dětí na povinnou školní docházku nastává před vstupem do základní školy. S přípravou mu může pomoci nejen rodina, ale také pedagogové v mateřských školách. Mateřská škola by se měla při přípravě jedince do povinného školního vzdělávání zaměřit na tyto principy:

- dbát na vývojová specifika dítěte při vytváření forem a metod obsahu vzdělávání a výchovy
- dbát na individuální potřeby a možnosti jedince
- dbát na vytvoření adekvátního prostředí, které jedince bude rozvíjet
- vytvořit základy klíčových kompetencí, které dítě získává v předškolním období
- diagnostikovat dítě předškolního věku na základě každodenního kontaktu s dítětem a jeho zákonnými zástupci

(Bednářová a Šmardová, 2015)

Rozdíly mezi dětmi předškolního věku se vyskytují především v oblasti fyzické, psychické, kognitivní a sociální. Požadavky, které jsou kladeny na děti vstupujících do povinného školního vzdělávání jsou stejné. Vzhledem k počtu dětí ve třídě není v možnostech pedagoga pracovat s každým dítětem individuálním rozvoji. (Dandová a Kropáčková a et. al., 2018)

Školní zralost

Školní zralost je stav, při kterém je dítě schopno s ohledem na jeho vývojovou úroveň (v oblasti fyzické, kognitivní, sociálně-emoční a předpoklady pro práci) začít docházet do povinného předškolního vzdělávání. Dá se říct, že je to vnitřní připravenost dítěte.

Bližší specifikace v oblastech:

- fyzický vývoj dítěte posuzuje praktický nebo odborný lékař při preventivních prohlídkách; při těchto prohlídkách může lékař vystavit doporučení k navštívení odborných vyšetření (např. neurologie); tělesný a psychický vývoj dítěte napomáhá k odolnosti vůči nemocem, stresu a únavě
- kognitivní oblast se zaměřuje na grafomotoriku, smyslové vnímání, matematické představy, vnímání času a prostoru; důležitá je dostatečná rozumová úroveň, která je předpokladem pro učení trivia; při zaostávání ve vývoji u více zmíněných oblastí se doporučuje odklad školní docházky; pokud dítě zaostává jen v jedné oblasti (například ve vnímání času) nabízí mu pedagogové činnosti, které mu pomohou si danou oblast osvojit; u dětí, které jsou nadprůměrné je možnost začít docházet do základního vzdělávání před šestým rokem dítěte
- sociálně-emoční zralost je především o sebeovládání, emoční stabilitě, spolupráci s vrstevníky, respektování daných pravidel, komunikaci a začlenění se do skupiny; u dítěte se tak zjišťuje, zda je samostatné a dokáže důvěřovat novým autoritám.
- předpoklady pro práci se stává především pozornost, zodpovědnost a samostatnost; po dítěti se vyžaduje koncentrace pozornosti na daný úkol; dítě by mělo být schopno vydržet a samostatně zpracovat úkol a odolávat rušivým vlivům; dítě, které je na nižší vývojové úrovni přebíhá z jedné činnosti na druhou, otáčí se, odchází od nedokončené činnosti a potřebuje pomoc od ostatních.

(Bednářová a Šmardová, 2015), (Bednářová et. al., 2017)

U dítěte, které je v některé ze zmíněných oblastí nevyzrálé, opožděné, pomalejší nebo je zdravotně slabé se zvažuje zahájení povinné školní docházky (odklad školní docházky). Školní zralost posuzují i pedagogové v předškolních institucích, kteří navrhuji zákonným zástupcům dětí případné navštívení pedagogicko-psychologické poradny. (Dandová et. al., 2018), (Bednářová a Šmardová, 2015)

Školní připravenost

Školní připravenost zjišťuje, jestli je dítě připravené na docházku do povinného školního vzdělávání. Zabývá se vnějšími vlivy, které na jedince při výchově působí. Dítě do věku 6-7 let získává zkušenosti, které mu pomáhají tvořit jeho osobnost v oblasti sociálních zkušeností (např.: samostatnost, samoobsluha, chování při hře a zvládnání svých emocí). Školní připravenost napomáhá zjistit v jakých oblastech je potřebné dítě rozvíjet. Zavedení povinného předškolního vzdělávání se snaží o zvyšování úrovně školní připravenosti a zralosti u dětí. (Bednářová a Šmardová, 2015), (Otevřelová, 2016)

Odklad školní docházky

Odklad školní docházky je zavedené opatření pro děti, které nejsou duševně nebo fyzicky vyspělé pro úspěšný vstup do povinné školní docházky. Odklad má dítěti zajistit potřebný čas pro jeho rozvoj, tak aby bylo připravené na vstup do základní školy.

Pokud dítě není po dovršení 6 let duševně nebo fyzicky vyspělé k zahájení povinné školní docházky může zákonný zástupce požádat o odklad školní docházky ředitele mateřské školy. Zákonní zástupci tedy rozhodují o testování školní zralosti při podezření na odklad školní docházky.

Odklad školní docházky je vystaven dítěti ředitelem školy předpokladů:

- dítě není po dovršení šesti let tělesně nebo psychicky vyspělé
- zákonný zástupce podá písemnou žádost o odklad školní docházky (do data, kdy má dítě zahájit povinnou školní docházku)
- žádost je doložena posouzením z pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogické centra odborného lékaře nebo klinického psychologa

(Dandová et. al., 2018)

Odklad školní docházky je vystaven na jeden rok. Ředitel mateřské školy doporučí zákonným zástupcům, aby dítě docházelo do přípravné třídy nebo třídy v mateřské škole. Dítě musí nejdéle v roce, kdy dovrší osmi let nastoupit do povinné školní docházky. (Dandová et. al., 2018)

Praktická část

1 Metodologie šetření

Cíl šetření

Cílem praktické části je **zjistit realitu docházky dětí do povinného ročníku předškolního vzdělávání v městě Liberci**. Zajímají mě nejen kvantitativní údaje o počtu docházejících dětí plnících PPV, ale i okolnosti např. názor rodičů, učitelek na zavedení povinného předškolního vzdělávání. Za tímto účelem jsem stanovila výzkumné otázky.

Výzkumné otázky:

1. Jaký je počet dětí docházejících do PPV po novele ŠZ z 2016?
2. Dochází děti do PPV pravidelně?
3. Jaký názor na zavedení PPV mají rodiče?
4. Jaký názor a zkušenosti mají pedagogové se zavedením PPV?
5. Jaký způsob plnění PPV doporučují respondenti?

Metody a charakteristika vzorku a průběhu sběru dat

Pro sběr a vyhodnocení dat o povinné předškolní docházce do mateřské školy jsem zvolila více metod: strukturovaný rozhovor s rodiči, dotazník s pedagogy předškolního vzdělávání, analýzu dokumentace poskytnutou zřizovatelem mateřských škol a analýzu dokumentace poskytnutou vedením mateřských škol.

Před realizací strukturovaných rozhovorů jsem otázky konzultovala nejen s vedoucí mé bakalářské práce, ale také s rodiči dětí předškolního věku. Strukturovaný rozhovor jsem využila pro zjištění názoru a zkušeností rodičů s povinným předškolním vzděláváním jejich dětí. Realizovala jsem ho s 8 rodiči dětí, kteří dochází nebo docházeli do PPV. Místo a termín rozhovoru bylo stanoveno rodiči (např. v kavárně, v parku, doma) a odpovědi jsem zaznamenala záznamníkem nebo do dokumentu word. Rozhovor probíhal 5–10 minut. Sběr rozhovorů probíhal měsíc od května do června. Rodičům jsem otázky kladla plynule a nechala jim prostor na vyjádření jejich názoru. Rodiče jsem oslovila osobně nebo prostřednictvím třetí osoby.

Prostřednictvím vedení mateřských škol jsem oslovila pedagogy, kteří mají zkušenost s dětmi předškolního věku. Metoda dotazníku se využívá pro sběr informací od většího počtu respondentů. Podobu otázek v dotazníku jsem opakovaně upravovala a konzultovala s vedoucí bakalářské práce a s pedagogy v předškolních zařízeních. Tento postup jsem zvolila pro zajištění srozumitelných a věcných otázek. Dotazník byl zaslán emailem v elektronické podobě (hypertextový odkaz) a v dokumentu word. Skládal se z 9 otázek a jedné podotázky. Prostřednictvím dotazníku jsem získala názory a zkušenosti od 39 pedagogů. Sběr dotazníků probíhal dva měsíce od dubna do konce května. Většina respondentů mi zaznamenala své odpovědi v online dotazníku. Dotazník byl přístupný jen respondentům, kteří klikli na přímý hypertextový odkaz.

Při oslovování vedení mateřských škol jsem zaslala vedoucím pracovníkům předškolních zařízení žádost o poskytnutí informací o docházce dětí do povinného předškolního vzdělávání. Analýza dokumentace, která byla poskytnuta vedením mateřských škol mi pomohla zjistit informace o dětech docházejících do povinného předškolního vzdělávání. V žádosti se nacházela tabulka. Do tabulky vedoucí pracovníci zaznamenali informace o dětech plnící povinné předškolní vzdělávání v dané mateřské škole ve školním roce 2017-2018, 2018-2019 a 2019-2020. Oslovila jsem čtyřicet mateřských škol. Z čtyřiceti mateřských škol mi za dva měsíce (od dubna do konce května) odpovědělo dvanáct mateřských škol, které byly ochotné mi informace o docházce dětí poskytnout. Ostatní mateřské školy mi neodpověděly případně napsaly, že mi informace o docházce nemohou nebo nechtějí poskytnout. Ze získaných 12 mateřských škol byly data ze dvou mateřských škol neúplná, a proto jsem je do zpracovaných dat nezařadila.

Obor školství a sociálních věcí magistrátu statutárního města Liberec jsem oslovila prostřednictvím emailu o poskytnutí dat o docházce dětí do předškolního vzdělávání. Pověřená osoba z oddělení školství mi byla ochotná zodpovědět otázky a poskytnout mi dokumentaci o počtu zapsaných dětí v povinném předškolním vzdělávání v mateřských školách zřizovaných statutárním městem Liberec. Poskytnutá data jsem zpracovala do tabulek. V tabulkách se nachází počty dětí s odkladem ŠD a dětí 5letých. Komunikace s magistrátem města Liberec probíhala formou emailu od 6. listopadu roku 2019/2020 do 12. února roku 2020/2021.

2 Prezentace dat

2.1 Data získaná rozhovory s rodiči dětí plnicích PPV

V tabulkách cituji přesné výpovědi rodičů. Z důvodu ochrany dat neuvádím respondenty s konkrétní mateřskou školou.

Tabulka 1: Věk, vzdělání a vztah k dítěti respondentů

r. č. 1	26 let; SŠ s maturitou; matka
r. č. 2	28 let, SŠ s maturitou; matka
r. č. 3	30 let.; SŠ s maturitou.; matka
r. č. 4	25 let; VŠBc. ; matka
r. č. 5	23 let; VŠ Bc. ; matka
r. č. 6	36 let; VŠ Bc. ; matka
r. č. 7	39 let; VŠ Bc. ; matka
r. č. 8	37 let; SŠ s maturitou; otec

Tabulka 2: Školní rok, ve kterém dítě docházelo do MŠ

r. č. 1	2019–2020
r. č. 2	2018–2019
r. č. 3	2019–2020
r. č. 4	2019–2020
r. č. 5	2019–2020
r. č. 6	2018–2019
r. č. 7	2018–2019
r. č. 8	2018–2019

Tabulka 3: Věk dítěte při docházení do PPV

r. č. 1	Od roku 2017. Do mateřské školy docházel od 3 roku, aby se vyvíjel tak, jak má a dobře se socializoval.
r. č. 2	Od 2,5 let. Nebyl žádný důvod, proč docházku odkládat. Dcera byla šikovná a neměla problém s jinými dětmi. Mluvila srozumitelně, a dokonce byla u učitelek velice oblíbená, což slyší ráda každá maminka.
r. č. 3	Od 3 let. Narodilo se mi do toho druhé dítě a abych se mu mohla věnovat tak to první bylo už i tak jako mentálně vyspělý, že normálně už do tý školky mohlo. Chtělo to ten sociální kontakt.
r. č. 4	Dochází od 3 let. Protože jsem se potřebovala vrátit do zaměstnání.
r. č. 5	Od 3 let. Protože si myslím, že mé dítě by se mělo setkávat se svými vrstevníky a aby si vytvořilo přirozený respekt autoritám. A samozřejmě jsem se potřebovala vrátit do práce a bylo pro mě důležité, aby moje dítě bylo v kolektivu, kde se mlže mnoho naučit.
r. č. 6	Od 2,5 let, nebyli mu ještě 3 roky. Kvůli práci. Vracela jsem se do pracovního procesu.
r. č. 7	Od dvou a půl. Protože byl mezi samýma dospělejma a bylo dobré, aby se s dětmi socializoval.
r. č. 8	Od 4 let, protože jsme museli pracovat a protože mu to prospívá.

Tabulka 4: Vyjádření rodičů o docházce dětí do MŠ

r. č. 1	Ano dochází. Do mateřské školy dochází pravidelně 5x týdně od rána do 15:00. Jelikož s manželem oba pracujeme a také chci, aby si navyklo být mezi vrstevníky a učiteli.
r. č. 2	Každý den od 7 do 15-16 hod. Dceru vždy odvážím cestou do svého zaměstnání a při cestě zpět ji mohu opět vyzvedávat. Mám pružnou pracovní dobu, tudíž, někdy si jí vyzvednu dříve, abychom spolu měli volné odpoledne.
r. č. 3	Ano. Chodí 5x v týdnu. Přichází mezi 7 – 7:30 a odchází mezi 15 – 15:30.
r. č. 4	Ano. Každý den většinou od 7:30 do 16:30.
r. č. 5	Ano, každý den. Přichází v 7:30, aby si s dětmi mohl pohrát a převážně ho tam nechávám po obědě i na odpolední spánek, ale to záleží na tom, co v daním dni máme naplánováno.
r. č. 6	Na začátku začalo chodit jenom do oběda. Než si zvyklo a od 3 let chodí na celý den i odpoledne. Podle toho jestli mám ranní nebo odpolední směnu a přichází cca v nějakých od 6:30, což školku otvírají a někdy až na 8 hodinu. Když mám odpolední, tak odchází skoro poslední, když mám ranní, tak odchází samozřejmě dřív.
r. č. 7	Ano, každý den. Od 7 do 15.
r. č. 8	Ano určitě. Od rána od 7/8 hodin a bylo tam až do konce, zavíralo vrata.

Tabulka 5: *Hodnocení přínosu PPV*

r. č. 1	- obecně: Myslím si, že je to přínosné pro všechny děti. - konkrétně: Je dobře, že toto zavedli, jelikož dítě se může připravit na pravidelnou výuku ve škole a sžít rozdíl mezi vrstevníky. Mé dítě by docházelo, i kdyby povinné předškolní vzdělávání zavedené nebylo. - pro společnost: Hodnotím ho jako prospěšný. Myslím si, že to pomůže rodičům, kteří chodí do práce.
r. č. 2	- obecně: Určitě kladně. Je to nejlepší způsob, jak navázat na povinnou školní docházku. - konkrétně: V současné situaci vidím, že mít stabilní zaměstnání, je opravdu důležité. Proto jsem velice vděčná, že své dítě můžu ve své pracovní době svěřit do péče jiným vyučeným lidem, které ho obohatí a rozvijí do dalších let. - pro společnost: Hodnotím ho kladně a byla bych velice ráda, kdyby celé předškolní vzdělávání bylo povinné.
r. č. 3	- obecně: Mohlo by být lepší. - konkrétně: Mohli by mít víc jakoby nějakých samostatných úkolů nebo úkolů třeba s rodiči nebo individuálně nějak víc se jim věnovat v té škole. Možná to, co dělají teďka v tom předškolním roce by bylo o rok dřív a pak v tom předškolním je na to připravovali více na ten zápis a první třídu. - pro společnost: Jako přínos je to dobrý, že začne být to dítě mít... víc sledovat tu pozornost. Učí se soustředit na ty věci, to je dobrý, že se tak nějak připravuje do té školy a asi i pro něj je to lepší, že se cejtí starší, dospělejší a nemá takovou obavu ze školy.
r. č. 4	- obecně: Myslím si, že PPV je potřeba. Určité znalosti děti musí získat před nastoupením do školy, aby nastoupily všichni se společným základem. - konkrétně: Já si myslím, že třeba moje dítě bylo již připravené před PPV, ale bylo to zapříčiněné tím, že do školky, jak říkám chodilo od 3 let. Takže nevyužívalo jen to PPV. Poroto si myslím, že to nedokážu tak moc posoudit, jako rodič, který tam své dítě dal, až když tam mělo chodit. - pro společnost: Já si myslím, že určité sociální skupiny to může docela zasáhnout. Myslím si, že třeba moje dítě bylo dostatečně vzdělaný i před tím, protože jsem mu věnovala spoustu času. Jako v mimo školních aktivitách respektive. Spoustu dětí prostě tohle štěstí, ale nemá a jejich rodiče nevěnují tolik času kolik je si myslím dětem věnovat. Tak si myslím, že ty děti to možná

	dokáže zformulovat tak, že nezačnou v tý škole plavat hned potom, co do ní přijdou. Protože ve chvíli, kdy tam dítě přijde a oni chtějí abys něco už uměl, třeba barvičky a ty řekneš, že ty barvičky neumíš, tak se ti celý školský systém zhroutl už v první třídě, což asi není v pořádku a společnosti to určitě neudělá moc velkej přínos, když budou lidi, který nedokončí ani základní vzdělání, protože se nechytli v první třídě.
r. č. 5	- obecně: No, myslím si, že je to velmi dobrý nápad. Protože děti by než nastoupí do školy což je vlastně fáze toho života, kdy se učí důležité věci, tak by měli být už obeznámeny s nějakými vědomostmi a rozvíjet svou kreativitu a je dobré, když už s tímhle jdou do té školy. Hlavě ve škole se už učí základní jako barvy a cizí jazyky což je s nástupem na základní školu velkou výhodou, když to dítě už v základech ovládá. - konkrétně: Bohužel moje dítě nastoupilo do PPV v roce, kdy nastala nemilá situace, a tak Pepík do školky moc nechodil, takže to nemohu moc objektivně posoudit. - pro společnost: Děti se potřebují socializovat mezi vrstevníky, jak se chovat k ostatním. Omezuje se tím nevhodné chování dětí ve společnosti.
r. č. 6	- obecně:Já si myslím, že určitě je to dobrý. Děti jsou lépe připravený, než když by šly z domova rovnou do školy a nevěděly by, o co se jedná. - konkrétně: Naučilo se barvičky, tvary i to aby se naučilo sedět u stolu a pracovat s ostatníma dětma nebo i sám. Určitě to mělo velký přínos pro něj, být v kolektivu dětí a učit se. - pro společnost: Já si myslím, že učitelé musí být rádi. Jak říkám bylo připravené naše dítě a i ostatní děti a těm učitelkám se v první třídě musí s nimi mnohem lépe pracovat, než když jde to dítě rovnou z domácnosti. Je dobře, že se to zavedlo.
r. č. 7	- obecně: Naprosto v pořádku. - konkrétně:Aby z nich nebyly individualisti a byly schopný fungovat v kolektivu a do budoucna byly i partneři mezi ostatními. - pro společnost:Je lepší, když jsou děti ve větším kolektivu a najdou si svoje partáky. Kdežto, když jsou děti s rodiči doma, tak nejsou schopni potom získávat ty kamarády ve školách a ve školkách.

r. č. 8	- obecně: Pozitivně. - konkrétně: Má dětský kolektiv a líbí se mu tam. Hlavně je tam víc hraček než doma a paní učitelky ho hodně naučily. - pro společnost: Děti se mají dobře ve školkách a rodiče mohou jít pracovat.

Tabulka 6: Vyjádření rodičů k PPV

r. č. 1	Myslím si, že je to pro každé dítě přínosné, jak se již po několikáté opakuji, pomůže to v rozvoji jeho socializace a připraví ho to na povinnou školní docházku.
r. č. 2	Každé dítě si zaslouží mít přípravu na povinnou školní docházku, je to určitě pro něj velice prospěšné.
r. č. 3	Myslím si, že je to hrozně individuální, že já mám třeba dítě, které je narozený v červenci a jde do první třídy v čerstvých šesti letech. A pak jsou děti, který jsou narozený třeba v říjnu a jsou o třičtvrtě roku starší než on a tam si myslím, že jsou ty posuny vidět. Myslím si, že by se to mělo hodnotit, že každý pětiletý dítě to má trošku jinak ten vývoj a není úplně nutné ho nutit do toho předškolního vzdělávání, když si chce třeba ještě víc hrát nebo je takový, že nemá tu pozornost takovou. Tak.
r. č. 4	Já si myslím, že je to pozdě a že by se mělo začít ještě trošku dřív, protože ten vývoj. Asi nezačneš se učit až v pěti letech a spousta rodičů na to kašle. Myslím si, že optimum je tak ve 3 letech, kdy by se děti měli už nějakým způsobem připravovat a vzdělávat. Učit se nějakému režimu, který jim ta školka určitě dá.
r. č. 5	V tomto ohledu jsem ráda, že povinnost je. Zamezí se tím to, že by se děti mohly cítit stranou od kolektivu, že něco neumí.
r. č. 6	Je to dobře, že to zavedli povinně. Když tam přijdou už děti, které mají základy a mezi ně přijdou děti, které základy nemají, tak to stáhne celou třídu. Takže to, že je to povinný pro všechny je dobře, jelikož všechny děti by měli být přibližně na stejné úrovni.
r. č. 7	Naprosto v pořádku. Aby se naučily nějaké pravidla, že mají své povinnosti a že je nějaký řád, který je potřeba dodržovat.
r. č. 8	To je také potřeba, protože je to pro ně velký skok do základní z mateřský. Tam je úplně jiný režim než v mateřské škole, ale je podobný a tím je docházení do mateřský školy na něj připraví.

Tabulka 7: *Vyjádření rodiče k způsobu plnění PPV*

r. č. 1	Dávám přednost mateřské škole. Určitě tím, že dávám syna pravidelně do školy mu zajišťuji možnost vidět se s kamarády a paní učitelky zajišťují zajímavé činnosti. Jinak se mu věnujeme s mužem v jeho rozvoji a také naši rodiče nám hodně pomáhají. Syn by nejraději byl s babičkou a dědečkem, ale prarodiče nemohou každý den syna pohlídat. Syn rád pracuje s babičkou a dědečkem na zahradě, jsou ze starší školy a předávají mu jiné zkušenosti, a to zábavnou formou. Jezdí na výlety, objevují muzea a chodí na houby.
r. č. 2	Co přesně máte touto otázkou na mysli? Určitě pravidelná docházka do mateřské školy, jak už jsem výše zmiňovala, je nejlepším plynulým způsobem, jak navázat na školní studium. Docházka do mateřské školy. Jsem ráda, že v tomto směru jsme se shodly, je ráda v centru dění, má ráda své kamarády a příprava do školy jí baví.
r. č. 3	Mě by se líbila ta kombinace tý pravidelný docházky a v rodině. To je právě to propojení toho, že když by dostaly nějaký úkoly třeba na domu a neměly toho tolik v tý školce, tak mi tam přijde, že i ty rodiče do toho budou zasahovat. Přijde mi to lepší. Ta kombinace těch dvou. Já bych řekla spíš tý rodinný. Tam nemá takový obavy se zeptat nebo udělat chybu. Což v tý školce tam, tam ta paní je taková přísnější. Takže rovnou jim to vysvětluje docela hrubě a myslím si, že ho to trochu děsí.
r. č. 4	Kombinace rodinné přípravy, kdy s dítětem děláte různé procvičování znalostí, smíchanou s tou školkovou přípravou. Ale samozřejmě spíše docházka do školky, protože kolektiv je zásadní pro něho. To, že se stýká jen s dospělými lidma mu určitě ten vývoj ... prostě to není adekvátní. Současně si zvykne na nějaký řád, kterej bude muset dodržovat i ve škole a nebude pak tolik překvapenej, jako kdyby celý život byl jenom doma a najednou mu někdo řekl: „Zůstaň sedět, tady 45 minut v jedný lavici a poslouchej paní učitelku“. Já si myslím, že je ve školce moc spokojený. Má tam hodné paní učitelky a spoustu kamarádů a každý den se tam těší. Myslím si, že je to výborný proto, aby se dítě rozvíjelo, dělalo co má rádo tak tomu školnímu vzdělávání nedostane hned odpor.
r. č. 5	Myslím si, že příprava je dobrá z té školky případně v přípravné třídy v základních školách, to je také dobrý nápad. Ale přesto je to ve školce spíše hravější formou a je to pro dítě přirozenější a zábavnější, když se učí způsobem, který ho baví, tak je to lepší. Přikláním se k té školce. Vzhledem k tomu, že moje dítě má ve školce spoustu kamarádů a má rád své učitelky, tak si myslím, že je ve školce moc šťastné.

r. č. 6	Určitě pravidelnou docházkou do MŠ. Protože tou pravidelností se dítě naučí nějaký ten řád, kdežto když je to nárazově, tak to dítě vlastně neví, co ho čeká a na co se má připravit. Je mu se ve školce líbí. On to přivítal, že může chodit do školky mezi kamarády a hrát si s hračkami, který doma nemá a dělat věci, které by s ním ani maminka a ani tatínek doma nedělali.
r. č. 7	V mateřské školce. Je to o těch pravidlech a řádu, protože když bude chodit na přezkoušení z vědomostí nezíská, že se něco musí v určitém okamžiku. Doma to mohou mít různě, ale v tý školce vědí, že tenhle den se učí tohle, musí splnit nějaký úkol a že dodržují režim dne a nesmí se to zanedbávat. Nejradši by nechodil nikam. Je rád doma s babičkou, kde se vše točí okolo něho.
r. č. 8	Pravidelnou docházkou do mateřské školy. Je tam ten dril, je tam povinnost chodit od pondělí do pátku do školy a naučí se tam nové věci. Rád chodí do mateřské školy, je tam rád.

Tabulka 8: Vyjádření rodičů o docházení do mateřské školy

r. č. 1	Beze všeho ano. Nechtěla bych, aby přišlo o tyto roky. My jsme také školku navštěvovali a dítě zde dost pochytil.
r. č. 2	Určitě ano. Má pracovní doba je pružná, ale ne na tolik, abych mohla mít dceru u sebe a pracovat z domu.
r. č. 3	Určitě. Docházel, ale ne z důvodu, aby se připravoval do školy. Ale z toho sociálního důvodu. Tam má kamarády a sociální vazby mu přijdou hodně důležité.
r. č. 4	Ano. Už jen kvůli tomu, že je to čas, který já trávím v zaměstnání. Takže bych nemohla mu věnovat čas, který je potřebný mu věnovat a současně jak jsem říkala, to dítě potřebuje získat řád a kolektiv vrstevníků pro svůj vývoj.
r. č. 5	Určitě ano. Je potřeba, aby se dítě dobře socializovalo.
r. č. 6	Určitě docházelo, protože já musím do práce. Nemohu nechat dítě samotný doma, aniž bych měla povědomí, kdo se o něj postará, dá mu najíst a kdo na něj koukne, to jako určitě samo dítě být nemůže.
r. č. 7	Určitě by docházelo. Kvůli tomu, aby se naučilo dodržování pravidel a naučilo se žít ve společnosti a bylo pro tu společnost užitečný.
r. č. 8	Docházelo, protože potřebuje se učit a je to pro něj výhodný. Naučí se tam hodně.

Tabulka 9: Zkušenost rodičů s komunikací s MŠ při omlouvání dítěte z PPV

r. č. 1	Doposud nebyl žádný problém. Syna jsem tehdy omlouvala jednou z důvodu toho, že jsme s mužem odjeli na pracovní cestu a babička neměla auto. Tudíž syna nemohla dopravit do školky a nebyl s tím žádný problém. Žádný problém nebyl ani s omlouváním dítěte z důvodu odjezdu na výlet s prarodiči.
r. č. 2	Neměla jsem nikdy žádný problém. Ve školce vědí, že omlouvám dceru ve zcela výjimečných případech.
r. č. 3	Vůbec s tím není problém v naší školce to úplně neřeší. Nejsou nějak důslední, že děti to dítě do té školky musí chodit za každou cenu. U nás to není taková povinnost.
r. č. 4	Já s tím mám jediné dobré zkušenosti. Paní učitelky jsou chápavé, že děti nemohou do mateřské školky chodit každý den a někdy se to prostě nehodí.
r. č. 5	Zatím jsem se nesetkala s žádným problémem, přistupovali vždy vstřícně.
r. č. 6	No tak já ho tak často neomlouvám, takže když se rozhodneme někam vyrazit dříve, tak jsou učitelky v pohodě. Samozřejmě kdybych ho omlouvala dnes a denně a do té školky nechodil, tak by asi taková ochota nebyla.
r. č. 7	Nebyl s tím problém, když jsme chtěli někam odjet.
r. č. 8	V mezích normy ho omlouváme, ale jinak ho tam necháváme. Jednou za čas je to pohoda, neomlouváme ho často.

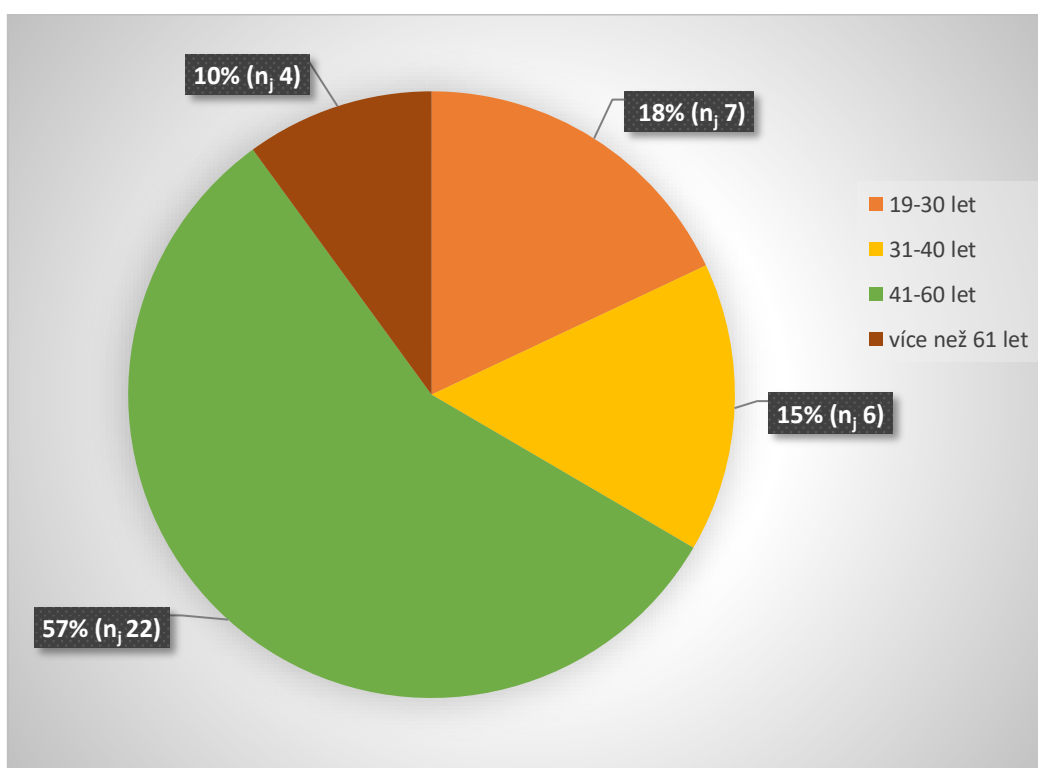
2.2 Data získaná z dotazníku pro pedagogy

Položka č. 1: Pohlaví respondentů

Tabulka 10: Určení pohlaví respondentů

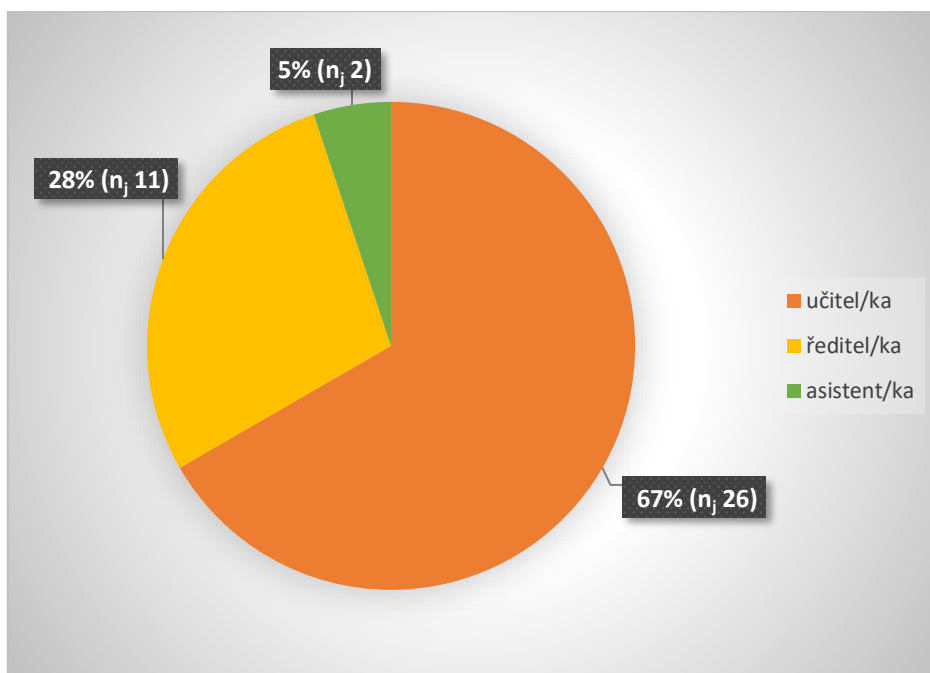
odpověď	absolutní četnost(n_j)	relativní četnost (f_j)
žena	39	100%
muž	0	0%

Položka č. 2: Věk respondentů

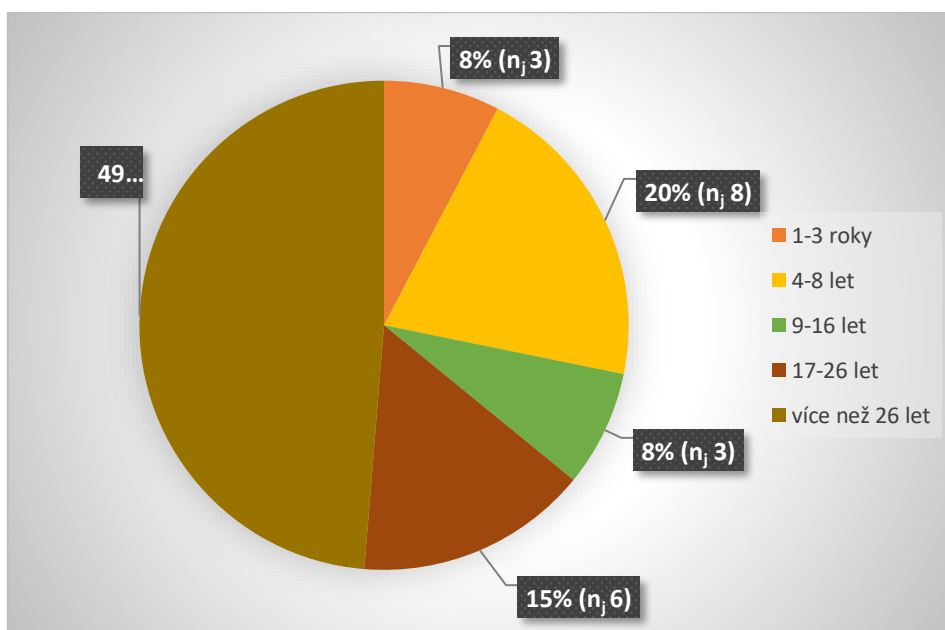
Graf 1: Věk respondentů

Položka č. 3: Pozice respondentů ve vzdělávacím procesu

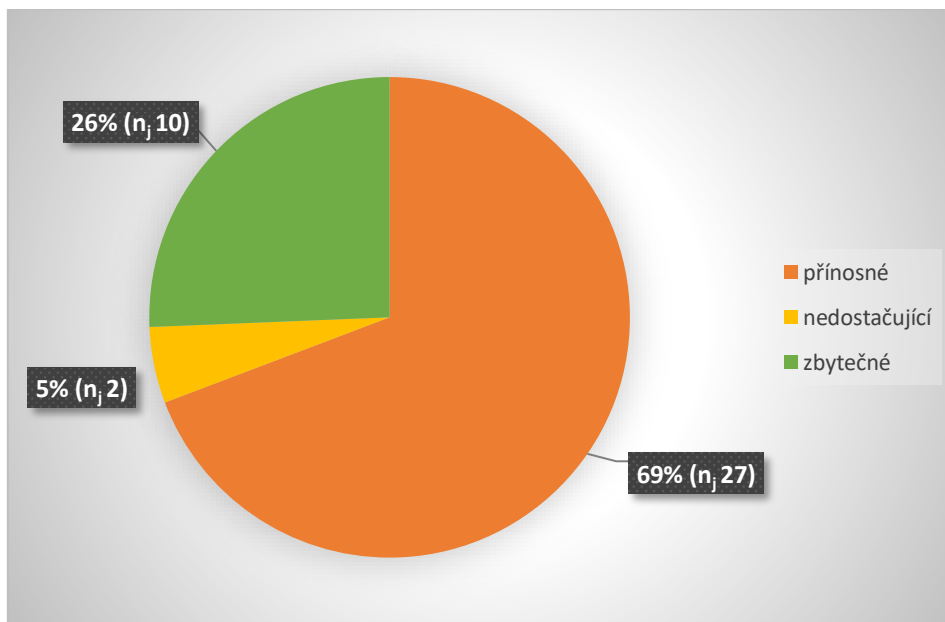
Graf 2: Pozice respondentů ve vzdělávacím procesu

Položka č. 4: Délka praxe respondentů

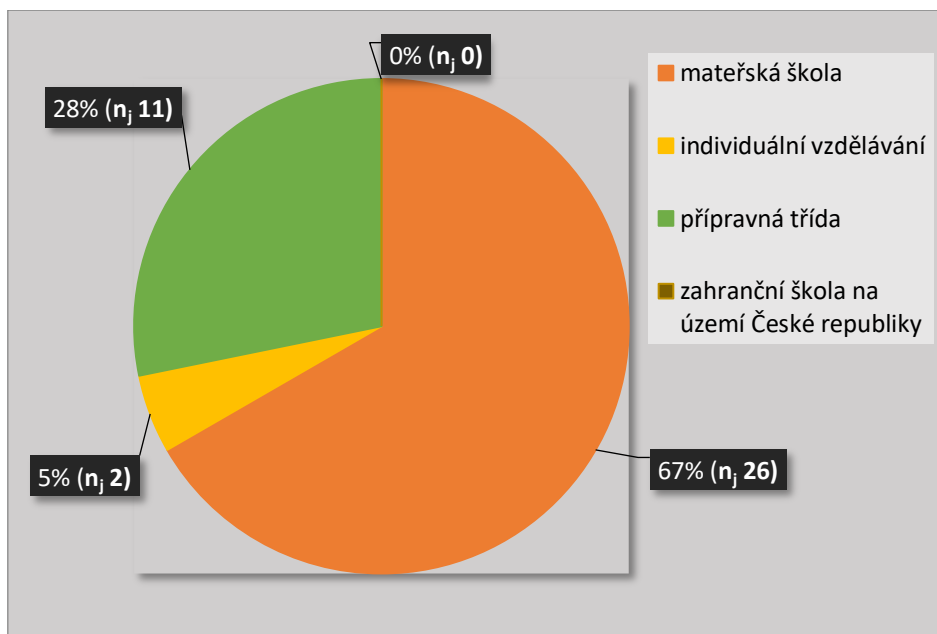
Graf 3: Délka praxe respondentů

Položka č. 5: Vnímání smyslu PPV respondenty

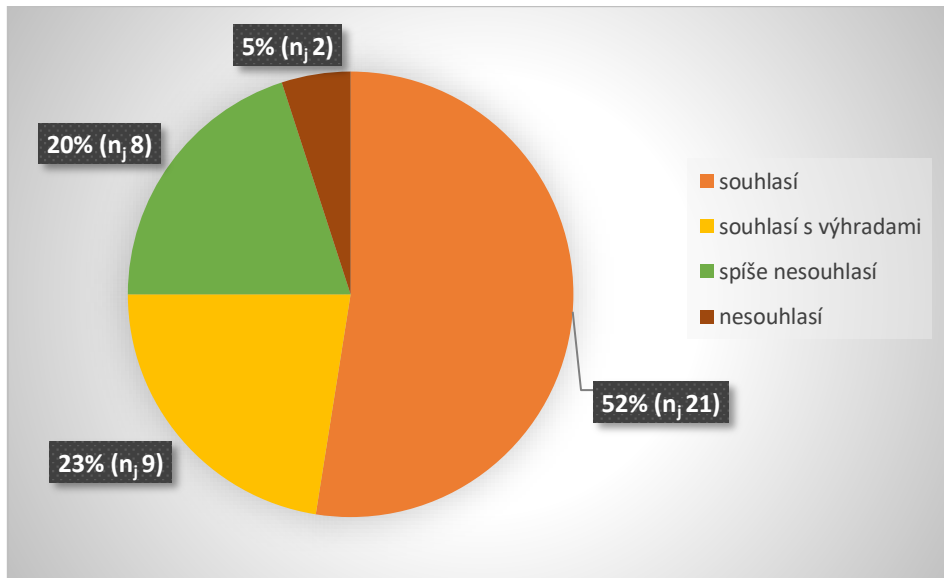
Graf 4: Vnímání smyslu PPV respondenty

Položka č. 6: Doporučená forma plnění PPV

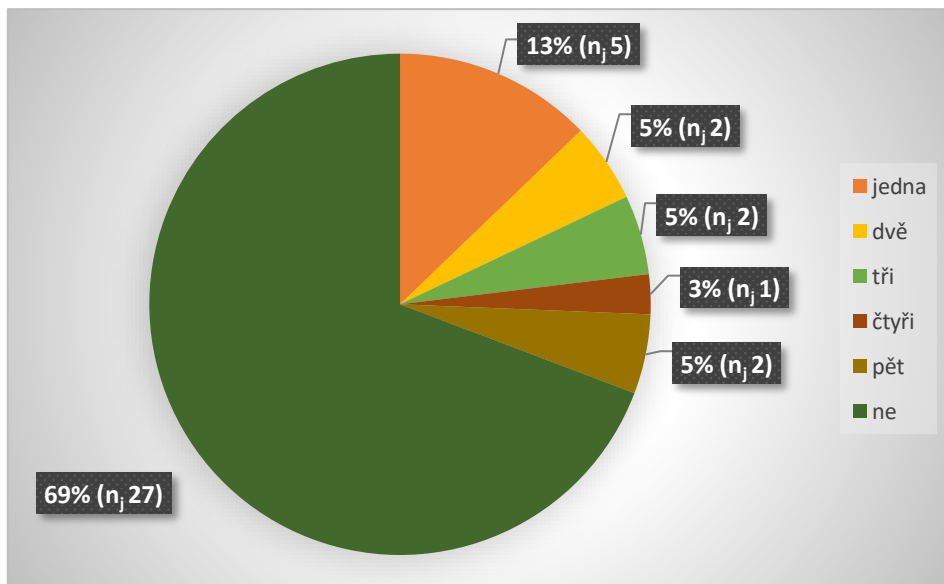
Graf 5: Doporučená forma plnění PPV

Položka č. 7: Přijetí PPV respondenty

Graf 6: Přijetí PPV respondenty

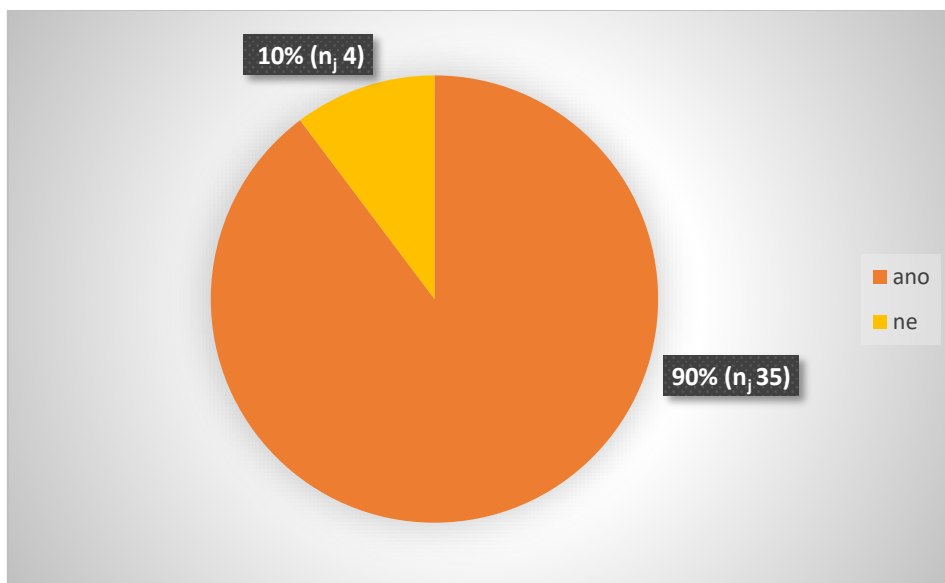
Položka č. 8: Zkušenost s alternativním plněním PPV

Graf 7: Zkušenost s alternativním plněním PPV

Položka č. 9: Vnímání rozdílu mezi dětmi navštěvujícími MŠ od 3 let a dětmi navštěvujícími MŠ až v posledním roce před ZŠ

Graf 8: Vnímání rozdílů mezi dětmi navštěvujícími MŠ od 3 let a dětmi navštěvujícími MŠ až v posledním roce před ZŠ

Položka č. 9 a: Oblasti, ve kterých respondenti pozorují rozdíly mezi dětmi, které navštěvující mateřské školy od 2-3 let a dětmi navštěvující mateřskou školu od 5 let

Tabulka 11: Oblasti, ve kterých respondenti pozorují rozdíly mezi dětmi, které navštěvující mateřské školy od 2-3 let a dětmi navštěvující mateřskou školu od 5 let

odpověď	absolutní četnost (n _j)
Sociální oblast (rychlost v adaptaci na kolektiv, komunikace a vztahy s vrstevníky, respektování pravidel a autorit, sociální zralost, nejistota, samoobsluha)	25
Jemná motorika (úchop tužky, grafomotorika)	11
Hrubá motorka	2
Kognitivní vývoj (poznávací schopnosti, myšlení a řeč, elementární poznatky)	7
Celkově větší a snadnější orientace ve všech oblastech	9

Položka č. 9 a rozvíjí odpověď 35 respondentů, kteří v položce č. 9 odpověděli ano.

Další komentáře respondentů k položce:

- Rozdíly se neodvíjí od navštěvování mateřské školy, ale od přístupu rodičů (rodiny).
- Děti, které navštěvují mateřskou školu od dvou do tří let věku, lépe zvládají fungování v kolektivu v rámci socializace, respektování pravidel a autorit a v neposlední řadě jsou přivyklé i na určitý řád. Děti, které nastoupí až v pátém roce života, mají větší problém včlenit se do řádu a pravidel mateřské školy a následně se to může promítnout i do socializace či při nástupu na základní školu.
- Vždy velice záleží na přístupu rodiny! Nicméně i dítě, které přijde do mateřské školy z podnětného domácího prostředí, se chvíli adaptuje na pravidla kolektivu a mateřské školy. Pokud přijde až v předškolním věku, dá mu hodně práce se zorientovat v prostředí, a ještě navíc pojímat množství úkolů naložených na předškolákovi. Děti, které měly čas pravidla a fungování kolektivu vstřebat v minulých letech se pak mohou lépe soustředit na další věci.
- Každé dítě je jiné – některé jsou slabší v sociálních vazbách, některé v hrubé či jemné motorice. Některé 5leté nezvládnou pojmenovat základní barvy, v sociální oblasti (mytí rukou).

2.3 Data z mateřských škol

Z důvodu ochrany osobních údajů neuvádím názvy mateřských škol, které data poskytly.

Tabulka 12: Školní rok 2017-2018

Mateřská škola	č. 1	č. 2	č. 3	č. 4	č. 5	č. 6	č. 7	č. 8	č. 9	č. 10
Počet dětí zapsaných k PPV do vaší MŠ	23	22	46	25	34	25	36	36	19	44
Počet dětí plnících PPV pravidelnou docházkou do vaší MŠ	23	22	46	25	34	25	34	36	19	44
Počet zapsaných dětí plnících PPV alternativně (individuálně, v přípravné třídě, v zahraniční škole na území ČR)	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Počet dětí, u kterých bylo ověřením zjištěno nedostatečné plnění PPV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Počet dětí s odkladem školní docházky	4	4	14	2	8	3	12	2	3	8

Tabulka 13: Školní rok 2018-2019

Mateřská škola	č. 1	č. 2	č. 3	č. 4	č. 5	č. 6	č. 7	č. 8	č. 9	č. 10
Počet dětí zapsaných k PPV do vaší MŠ	25	32	43	27	39	27	39	40	28	43
Počet dětí plnících PPV pravidelnou docházkou do Vaší MŠ	24	32	43	26	39	27	37	40	27	43
Počet zapsaných dětí plnících PPV alternativně (individuálně, v přípravné třídě, v zahraniční škole na území ČR)	1	0	0	0	0	0	2	0	1	0
Počet dětí, u kterých bylo ověřením zjištěno nedostatečné plnění PPV	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Počet dětí s odkladem školní docházky	5	9	16	4	8	2	11	8	3	5

Tabulka 14: Školní rok 2019-2020

Mateřská škola	č. 1	č. 2	č. 3	č. 4	č. 5	č. 6	č. 7	č. 8	č. 9	č. 10
Počet dětí zapsaných k PPV do vaší MŠ	25	22	51	29	27	28	48	26	25	50
Počet dětí plnících PPV pravidelnou docházkou do vaší MŠ	25	22	51	29	27	28	48	26	24	50
Počet zapsaných dětí plnících PPV alternativně (individuálně, v přípravné třídě, v zahraniční škole na území ČR)	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0
Počet dětí, u kterých bylo ověřeno zjištěno nedostatečné plnění PPV	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Počet dětí s odkladem školní docházky	6	5	18	1	7	6	14	5	7	10

2.4 Data z oddělení školství odboru školství a sociálních věcí magistrátu statutárního města Liberec

Z důvodu ochrany dat neuvádím názvy mateřských škol.

Tabulka 15: Školní rok 2017-2018

Mateřská škola	Počet dětí plnících PPV v dané MŠ	
	Děti s odkladem ŠD	Děti – 5 let
1.	4	18
2.	7	35
3.	19	51
4.	5	26
5.	18	57
6.	8	38
7.	2	23
8.	5	45
9.	1	20
10.	6	53
11.	2	25
12.	8	25
13.	2	34
14.	2	22
15. hlavní pracoviště	18	57
15. odloučené pracoviště	0	0
16.	6	23
17.	4	45
18.	2	23
19.	0	13
20. hlavní pracoviště	6	12
20. odloučené pracoviště	1	15
21.	5	35
22. hlavní pracoviště	11	36
22. odloučené pracoviště	2	17
23.	3	14
24.	3	20
25. hlavní pracoviště	1	11
25. odloučené pracoviště	4	10
26.	3	16
27.	5	18
28.	1	15
29.	8	26
30.	12	24
31.	3	28
Celkem	1117	

Tabulka 16: Školní rok 2018-2019

Mateřská škola	Počet dětí plnící PPV v dané MŠ	
	Děti s odkladem ŠD	Děti – 5 let
1.	9	23
2.	8	37
3.	3	52
4.	6	39
5.	7	69
6.	5	38
7.	1	28
8.	10	40
9.	4	21
10.	5	41
11.	2	25
12.	8	25
13.	8	32
14.	1	18
15. hlavní pracoviště	16	43
15. odloučené pracoviště	5	11
16.	12	17
17.	4	27
18.	2	17
19.	2	32
20. hlavní pracoviště	2	18
20. odloučené pracoviště	3	21
21.	12	27
22. hlavní pracoviště	6	36
22. odloučené pracoviště	6	9
23.	3	10
24.	2	13
25. hlavní pracoviště	2	16
25. odloučené pracoviště	5	20
26.	3	25
27.	3	20
28.	4	12
29.	8	33
30.	11	28
31.	7	27
Celkem	1143	

3 Interpretace dat

Výzkumné otázky:

1. Jaký je počet dětí docházejících do PPV po novele ŠZ z 2016?
2. Dochází děti do PPV pravidelně?
3. Jaký názor na zavedení PPV mají rodiče?
4. Jaký názor a zkušenosti mají pedagogové se zavedením PPV?
5. Jaký způsob plnění PPV doporučují respondenti?

Výzkumná otázka č. 1 **Jaký je počet dětí docházejících do PPV po novele ŠZ z 2016?**

K této otázce se vztahují tabulky 15 a 16 (docházka dětí do PPV dle MML) a tabulky 12, 13 a 14 (docházka dětí do PPV dle údajů z MŠ). Z tabulek 15 a 16 (s. 45 a 46 této práce) je patrné, že ve školním roce 2017-2018 docházelo do PPV 1117 dětí toho 187 dětí mělo odklad školní docházky. Následující školní rok 2018-2019 se počet dětí nepatrně navýšil na 1143. Ve školním roce 2018-2019 mělo 193 dětí odklad školní docházky. Tabulky 12, 13 a 14 potvrzují počet dětí docházejících do PPV. Na základě údajů z MŠ můžeme konstatovat, že děti dochází do mateřské školy pravidelně a není mnoho dětí, které by PPV plnily alternativně. Pouze u jednoho dítěte (tabulka 13 Školní rok 2018-2019; MŠ č. 4) bylo zjištěno nedostatečné plnění PPV. Z důvodu nízkého počtu dat z MŠ nelze obecně hodnotit pravidelnost docházky dětí do všech MŠ ve městě Liberec.

Výzkumná otázka č. 2 **Dochází děti do PPV pravidelně?**

S otázkou souvisí tabulky 12, 13 a 14 (docházka dětí do PPV dle údajů MŠ) a tabulka 4 a 9 (strukturované rozhovory s rodiči). Ve všech MŠ, které data poskytly (tabulka 12, 13 a 14; třetí řádek) dochází děti do PPV pravidelně, s výjimkou dvou dětí, které plní PPV alternativně (4 řádek tabulek 12, 13 a 14). Ve školním roce 2017-2018 bylo k plnění PPV alternativní formou zapsané 2 děti (tabulka 12), v roce 2018-2019 4 děti (tabulka 13) a ve školním roce 2019-20203 děti (tabulka 14). Výpovědi rodičů uvedené v tabulce 4 (vyjádření rodičů o docházce dětí do MŠ) potvrzují, že děti do MŠ dochází pravidelně. Většina přichází v 6:30 – 8:00 a odchází cca. po 15.00 (podle časových možností rodičů). Z výpovědí rodičů v tabulce 9 (zkušenost rodičů s omlouváním dítěte) zjišťujeme, že rodiče se snaží děti omlouvat jen ve výjimečných případech a ze strany MŠ byly omluvy rodičů přijaty.

Výzkumná otázka č. 3 **Jaký názor na zavedení PPV mají rodiče?**

K otázce se vztahuje tabulka 5 a 8 (strukturované rozhovory s rodiči). Dle tabulky 5 (hodnocení PPV rodiči obecně, konkrétně pro dítě rodiče a pro společnost) většina rodičů obecně hodnotí zavedení PPV pozitivně a shledává ho přínosné pro dítě, aby navázalo na PŠD bez problémů. Konkrétně rodiče vnímají zavedení PPV pro své dítě jako možnost, aby bylo dítě připravené na vstup do ZŠ, socializovalo se, našlo si kamarády, naučilo se řádu a soustředění, snížil se vědomostní rozdíl mezi vrstevníky při vstupu do PŠD a rodič mohl docházet do svého zaměstnání bez obav o dítě. Pro společnost rodiče vnímají zavedení PPV přínosné pro rodiče, kteří chodí do práce a dále pro snížení obav dítěte ze základní školy, pro snížení nevhodného chování dětí ve společnosti a pro učitele ZŠ, kteří mohou na získané vědomosti navázat. Rodiče by do MŠ zapsali své děti i přesto, že by PPV zavedené nebylo (tabulka 8). Důvodem docházení do mateřské školy by bylo nejen docházení rodičů do zaměstnání a potřeba vědět, že je o dítě postaráno, ale také socializace dítěte s vrstevníky a neochuzení je o roky, které rodiče šťastně v MŠ prožili.

Výzkumná otázka č. 4 **Jaký názor a zkušenosti mají pedagogové se zavedením PPV?**

S výzkumnou otázkou č. 4 souvisí položka č. 5, 7, 8, 9 a 9 a (dotazník pro pedagogy). Většina pedagogů vnímá zavedení PPV jako přínosné. R. měl zdůvodnit svou výpověď, ale žádný z R. tuto možnost nevyužil. Tuto možnost R. nevyužili ani u položky č. 7, kdy většina pedagogů se zavedením PPV souhlasí. Převážná část R. se nesetkala s dítětem, které plní PPV alternativně (položka č. 8). R. vnímají rozdíl mezi dětmi, které navštěvují MŠ od 3 let a mezi dětmi navštěvujícími MŠ až v roce, kdy se dítěte týká povinnost docházet (položka č. 9). Pedagogové, kteří si všimají mezi dětmi rozdílu uvádějí, že mezi dětmi je rozdíl především v oblasti sociální a následně v oblasti jemné motoriky (položka č. 9 a). Pedagogové komentují položku 9 a, že se rozdílnost dětí neodvívá od docházení do MŠ, ale především od přístupu rodičů ke vzdělávání. Každé dítě je rozdílné a musíme k němu přistupovat individuálně.

Výzkumná otázka č. 5 **Jaký způsob plnění PPV doporučují respondenti?**

Tabulka č. 7 (strukturované rozhovory s rodiči) a položka č. 6 (dotazníky pro pedagogy) souvisí s výzkumnou otázkou č. 5. Rodiče uvádějí, že pro plnění PPV by volili především docházku do MŠ. Důvody výběru této formy plnění jsou hravá forma přípravy do ZŠ, kolektiv kamarádů dětí a hodné paní učitelky. Podle rodičů by děti volily také formu plnění pravidelnou docházkou do MŠ, protože je v MŠ dítě rádo a má zde své kamarády. Jen dvě děti by podle rodičů raději zůstaly doma s prarodiči nebo doma s rodiči, kde rády tráví čas a nebojí se chybování. Plnění PPV pravidelnou docházkou do MŠ podporuje i většina pedagogů (položka č. 6). Z následujících výpovědí tedy vyplívá, že pro plnění PPV je ve většině doporučováno jak pedagogy, tak i rodiči plnění pravidelnou docházkou do MŠ.

Diskuse

Prvním záměrem pro dosažení cíle praktické části práce bylo zrealizovat čtyřicet strukturovaných rozhovorů s pedagogy předškolního vzdělávání, kteří mají zkušenost s dětmi předškolního věku. Při vypracovávání bakalářské práce jsem zjistila, že strukturované rozhovory jsou nedostačující pro zjištění reality docházky dětí do povinného předškolního vzdělávání. Přistoupila jsem tedy k přehodnocení metodologie bakalářské práce. Pro naplnění cíle jsem v konečné fázi zvolila strukturované rozhovory s rodiči dětí plnící povinné předškolní vzdělávání, dotazníky pro pedagogy, kteří mají zkušenost s dětmi předškolního věku a zpracování dat poskytnutých oddělením školství MML a MŠ z Liberce.

U dotazníku pro pedagogy mě překvapilo, že respondenti u většiny otázek, ve kterých měli možnost své odpovědi rozvést, této možnosti nevyužili. Dotazníky jsem zaslala mateřským školám s žádostí, aby je vedoucí pracovníci rozeslali pedagogům, kteří mají zkušenost s dětmi předškolního věku. Dotazník se zobrazil jen těm respondentům, kteří klikli na přímý hypertextový odkaz nebo si zobrazili dotazník v elektronickém dokumentu, který jsem vedení mateřské školy zaslala v příloze. Tím byla zajištěna validita dotazníku.

Dat o docházce dětí do PPV z MŠ se mi vrátilo méně. Myslím si, že i přesto jsou informace z mateřských škol cenné a jsem ráda, že alespoň některé MŠ byly ochotné mi informace poskytnout.

Při psaní bakalářské práce jsem získala nové zkušenosti ohledně psaní obsažnějšího textu ve formě bakalářské práce, ale také v oblasti předškolního vzdělávání. Naučila jsem se formulovat otázky v strukturovaném rozhovoru a zpracovávat přehledně informace z dotazníků a rozhovorů. Přečetla jsem množství literatury o předškolním vzdělávání, které mi pomohlo zformulovat cíl bakalářské práce. Zkušenosti, které jsem získala při psaní této bakalářské práce, využívám následně i při psaní bakalářské práce pro další studovaný obor - Pedagogiku volného času. Získala jsem i cennou zkušenost, že pro tvorbu další závěrečné práce je potřebné co nejdříve provést rešerše, formulovat cíle, stanovit výzkumné otázky a celkovou koncepci bakalářské práce, a dříve začít se studiem literatury a zpracováním celého textu práce.

Závěr

Bakalářská práce se zabývá povinným předškolním vzděláváním. Teoretická část se zaměřuje na poznatky z historie předškolního vzdělávání a zabývá se změnami předškolního vzdělávání. Poukazuje na povinné předškolní vzdělávání ve vybraných státech a objasňuje přípravu dítěte na povinnou školní docházku. Na získané poznatky v teoretické části navazuje část praktická, která se zabývá zjištěním reality docházky dětí po zavedení povinného předškolního vzdělávání ve městě Liberec. Pro dosažení cíle bakalářské práce jsem si stanovila výzkumné otázky, kterých bylo po realizaci šetření dosaženo.

Na základě provedených šetření jsem zjistila, že do mateřských škol ve městě Liberec docházelo ve školním roce 2017-2018 celkově 1117 dětí, ve školním roce 2018-2019 se počet dětí nepatrně navýšil na 1143.

Výpovědi rodičů a data z mateřských škol dokazují, že děti dochází do mateřských škol pravidelně. Omlouvání docházky dětí probíhá podle rodičů jen výjimečně a ze strany mateřských škol byly omluvy rodičů přijaty.

Rodiče zavedení PPV hodnotí pozitivně a shledávají ho přínosné pro děti (příprava na vstup do PŠD). Zavedení PPV vnímají rodiče pro své dítě jako možnost, aby se dítě socializovalo, připravilo se na PŠD, našlo si kamarády, naučilo se řádu a soustředění a snížil se rozdíl (vědomostní) mezi vrstevníky při vstupu do PŠD. Pro společnost vnímají rodiče přínos především pro rodiče, kteří potřebují docházet do práce, snížením obav ze vstupu na ZŠ, snížením nevhodného chování dětí ve společnosti a pro učitele na ZŠ, kteří mohou navázat na získané vědomosti z MŠ. Svě děti by do MŠ zapisovali, i kdyby by PPV zavedené nebylo. Důvodem docházení by bylo to, aby rodič věděl, že je o dítě postaráno, dítě se mohlo socializovat a zažívat nové zkušenosti a aby rodiče mohli bez obav o dítě docházet do svých zaměstnání.

Pedagogové vnímají zavedení PPV jako přínosné a s jeho zavedením souhlasí. Většina pedagogů se nesetkala s dítětem, které by plnilo PPV alternativně. Pedagogové vnímají rozdíl mezi dětmi, které navštěvují MŠ od 3 let a mezi dětmi navštěvujícími MŠ až v roce, kdy se dítěte povinnost docházet do MŠ týká. Rozdílů si všímají především v oblasti sociální a jemné motoriky. Přesto, že si pedagogové těchto rozdílů mezi dětmi všímají uvádí, že každé dítě rozdílné, a proto je potřebné k dítěti přistupovat individuálně.

Pro plnění PPV by rodiče volili docházku do MŠ. Důvodem výběru této formy plnění je hravá forma přípravy do ZŠ, kolektiv kamarádů dětí a hodné paní učitelky. Rodiče si myslí, že by děti volili také docházku do MŠ, protože zde mají své kamarády a v MŠ se dětem líbí. Plnění pravidelnou docházkou do MŠ podporují i výpovědi pedagogů. Plnění PPV je pedagogy i rodiči doporučováno docházkou do MŠ.

Podle mého názoru je důležité zmínit, že pro zajištění plnění PPV je potřebné zvýšit povědomí o zavedení povinnosti docházet do MŠ. ČŠI v tematické zprávě z roku 2018 uvádí, že do PPV nedocházely 3 % dětí, kterých se povinnost týkala. Myslím si, že toto procento dětí nedocházejících do PPV by se mohlo snížit, kdyby rodičům dětí, které PPV neplnily byla objasněná důležitost předškolního vzdělávání. Mé přesvědčení ohledně zvýšení povědomí o zavedení PPV vychází z praxe v oboru, kdy mnoho rodičů o zavedené PPV nevěděli nebo si mysleli, že PPV je zavedeno už několik let.

Také mě překvapuje, že zásadní dokument aktuální a budoucí školské politiky České republiky nazvaný Strategie 2030 neobsahuje podrobně rozpracovaný plán pro dosažení plnění novely ŠZ z roku 2016 (např. jednoznačné stanovení postupu, když rodiče dítě k PPV nezapišou a upřesnění postupu přezkoušení dětí, které plní PPV alternativně nebo stanovení důsledků při neplnění PPV atd.).

Nezbývá než doufat, že se předškolní vzdělávání bude zlepšovat a rozvíjet i v budoucnosti.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

1. BEDNÁŘOVÁ, Jiřina, Eva DANDOVÁ, Jana KRATOCHVÍLOVÁ, Hana NÁDVORNÍKOVÁ, Zora SYSLOVÁ a Lenka ŠULOVÁ. *Školní zralost a její diagnostika*. Praha: Raabe, 2017. Školní zralost. ISBN 978-80-7496-319-3.
2. BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy. 2. vydání*. Brno: Edika, 2015. Moderní metodika pro rodiče a učitele. Předškoláci. ISBN 978-80-266-0793-9.
3. DANDOVÁ, Eva, Jana KROPÁČKOVÁ, Hana NÁDVORNÍKOVÁ, Daniela PRAVCOVÁ a Irena PŘÍKAZSKÁ. *Školní zralost a odklady školní docházky*. Praha: Raabe, 2018. Školní zralost. ISBN 978-80-7496-373-5.
4. GARDOŠOVÁ, Juliana a Lenka DUJKOVÁ. *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro předškolní vzdělávání*. Praha: Portál, 2003, 159 s. *Step by step*. ISBN 80-7178-815-5.
5. HAVLÍNOVÁ, Miluše. *Zdravá mateřská škola: modelový projekt pro podporu zdraví v mateřských školách ČR: projekty podpory zdraví 1994 č. 81/196*. Praha: Portál, 1995, 141 s. *Výchova dětí od 3 do 8 let*. ISBN 80-7178-048-0.
6. KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika. ISBN 978-80-247-2429-4.
7. KOMENSKÝ, Jan Amos. *Informatorium školy mateřské*. Vyd. v nakl. Academia 2. Praha: Academia, 2007. Europa. ISBN 978-80-200-1451-1.
8. KYRÁŠEK, Jiří a Johann Heinrich PESTALOZZI. *J.J. Pestalozzi: ze života a díla*. Praha: SPN, 1968. Z dějin pedagogiky.
9. OPRAVILOVÁ, Eva a Jana UHLÍŘOVÁ. *Příběhy české mateřské školy: vývoj a proměny předškolní výchovy*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2017. ISBN 978-80-7290-945-2.
10. OPRAVILOVÁ, Eva a Jana UHLÍŘOVÁ. *Předškolní výchova v zrcadle pramenů II*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7290-623-9.
11. OPRAVILOVÁ, Eva a Jana UHLÍŘOVÁ. *Předškolní výchova v zrcadle pramenů III: legislativa k předškolní výchově*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2013. ISBN 978-80-7290-624-6.

12. OTEVŘELOVÁ, Hana. *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1092-4.
13. PESTALOZZI, Hendrich Johann. *Jádro ze spisů Jana Jindřicha Pestalozziho: Jak Gertruda učí své děti*: 1801. Praha: E. Beaufort, 1903.
14. PRŮCHA, Jan. *Vzdělávací systémy v zahraničí: encyklopedický přehled školství v 30 zemích Evropy, v Japonsku, Kanadě, USA*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 319 s. ISBN 978-80-7552-845-2.
15. RÝDL, Karel a Eva ŠMELOVÁ. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869–2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. Monografie. ISBN 978-80-244-3033-1.
16. SVOBODA, Jan a Štěpán BAČKORA. *Školka, čili, Prvopočáteční, praktické, názorné, všestranné vyučování malých dětí k věcnému vybroušení rozumu a ušlechtnění srdce s navedením ke čtení, počítání a kreslení*. 2. vyd. V Praze: Fr. A. Urbánek, 1874. Bibliotéka pedagogická.
17. SÜSSOVÁ, Anna. *Kam jsme dospěli v hromadné výchově dětí: návrh na reformu škol mateřských*. V Brně: Brněnská Matice školská, 1912.
18. SYSLOVÁ, Zora, Irena BORKOVCOVÁ a Jan PRŮCHA. *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. ISBN 978-80-7478-354-8.
19. ŠMELOVÁ, Eva. *Mateřská škola a její učitelé v podmínkách společenských změn: teorie a praxe II*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. Učebnice. ISBN 80-244-1373-6.
20. TUPÝ, Jan. *Tvorba kurikulárních dokumentů v České republice: historicko-analytický pohled na přípravu kurikulárních dokumentů pro základní vzdělávání v letech 1989-2017. 2., doplněné a upravené vydání*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. Pedagogický výzkum v teorii a praxi, svazek 46. ISBN 978-80-210-8997-6.

Seznam elektronických zdrojů

1. *Bílá kniha* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>
2. *Česká školní inspekce* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/home>
3. *Dopady povinného předškolního vzdělávání na organizační a personální zajištění a výchovně-vzdělávací činnost mateřských škol za období 1. pololetí školního roku 2017/2018*[online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/getattachment/494adcd7-2e4b-40a7-b564-383d964ce14d/TZ-Dopady-povinneho-predskolniho-vzdelavani.pdf>
4. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>
5. *Přehled mateřských škol zřizovaných statutárním městem Liberec a kritéria jejich srovnání (školní rok 2017/2018)*[online]. Liberec: Statutární město Liberec, 2018 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/files/prilohy/katalog-cinnosti-materskych-skol-2017-18-komplet-final.pdf>
6. *Přehled mateřských škol zřizovaných statutárním městem Liberec a kritéria jejich srovnání (školní rok 2018/2019)*[online]. Liberec: Statutární město Liberec, 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-skolstvi-kultury/prehled-materskych-skol-liberci-kriteria-jejich-srovnani-skolni-rok-2018-2019.pdf>
7. *Statutární město Liberec* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/cz/obcan/>
8. *Zákony pro lidi* [online]. Zlín: AION CS, 2010 [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>
9. *Zákon č. 178/2016 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-178>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník pro pedagogy	57
Příloha č. 2: Podklad k strukturovanému rozhovoru s rodiči	59
Příloha č. 3: Žádost o poskytnutí dat z mateřských škol	61

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník pro pedagogy

Pohled pedagogů mateřské školy na povinné předškolní vzdělávání v Liberci

Vážení pedagogové,

jmenuji se Kristýna Shánělová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Učitelství pro mateřské školy na Technické univerzitě.

Ve své bakalářské práci se zabývám povinnou předškolní docházkou dětí, proto se na Vás obracím s prosbou o sdělení Vašich zkušeností s docházkou dětí do mateřské školy. Vaše odpovědi jsou zcela anonymní a pomohou nám při zlepšování péče o děti předškolního věku.

1) Jste:	2) Váš věk je:	3) V mateřské škole se nacházíte na pozici:	4) Délka vaší dosavadní praxe:
☐ žena	☐ 20-30 let	☐ učitel/ka	☐ 1-3 roky
☐ muž	☐ 31-40 let	☐ ředitel/ka	☐ 4-8 let
	☐ 41-60 let	☐ asistent/ka	☐ 9-16 let
	☐ více než 61 let		☐ 17-26 let
			☐ více než 26 let
- 5) Zavedení povinného roku předškolního vzdělávání považujete za: (vyberte jednu z možností a zdůvodněte proč)
- přínosné
  - nedostačující
  - zbytečné
- 6) Povinné předškolní vzdělávání doporučujete plnit v: (vyberte jednu z možností a zdůvodněte proč)
- mateřská škola
  - individuální vzdělávání
  - přípravná třída
  - zahraniční škola na území České republiky
- 7) Jak podle Vás rodiče přijali zavedení povinného předškolního vzdělávání?
- souhlasí
  - souhlasí s výhradami (vypište s jakými)
  - spíše nesouhlasí (zdůvodněte proč)
  - nesouhlasí
- 8) Měla jste ve Vaší třídě dítě zapsané k plnění povinného předškolního vzdělávání, které ji plnilo alternativně? (kolik – vypište číslicí)

9) Pozorujete výrazné rozdíly mezi dětmi navštěvující mateřskou školu od 2-3 let a dětmi navštěvující mateřskou školu až od 5 let? (vyberte jednu z možností)

- ano
- ne

9a) Pokud ano, pokuste se napsat a rozvést, v jakých oblastech jste rozdíly pozoroval/a:

hrubá motorika/ jemná motorika/ sociální/ kognitivní/ fyzické/ jiné

Příloha č. 2: Podklad k strukturovanému rozhovoru s rodiči

Pohled rodičů dětí předškolního věku na povinné předškolní vzdělávání v Liberci

Vážení rodiče,

jmenuji se Kristýna Shánělová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Učitelství pro mateřské školy na Technické univerzitě.

Ve své bakalářské práci se zabývám povinným předškolním vzděláváním dětí, proto se na Vás obracím s prosbou o sdělení Vašich zkušeností s PPV. Vaše odpovědi jsou zcela anonymní a pomohou nám při zlepšování péče o děti předškolního věku.

Otázky k rozhovoru:

Otázky zaměřené na charakteristiku respondentů

Kolik je Vám let?

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Jaký je Váš vztah k dítěti?

Otázky zaměřené na dítě/děti respondentů

Ve kterém školním roce Vaše dítě/děti plní/plnilo povinný rok předškolního vzdělávání?

- Od kolika let dochází/docházelo Vaše dítě/děti do MŠ?
  - zdůvodnit proč
    - proč nedochází/nedocházelo
    - proč dochází/docházelo

Dochází/docházelo Vaše dítě/děti do mateřské školy pravidelně?

- (jak často) – cca v kolik hodin přichází a v kolik hodin odchází
- zdůvodnit proč

Jak byste hodnotila zavedení povinného předškolního vzdělávání?

- Obecně
- Konkrétně pro Vaše dítě/děti

Otázky zaměřené na názor respondentů na povinné předškolní vzdělávání

Jak hodnotíte přínos zavedení povinného předškolního vzdělávání pro společnost?

- zdůvodnit proč

Co si myslíte o povinnosti připravovat každé dítě od 5 let na vstup do základní školy?

- zdůvodnit proč

Jakému způsobu přípravy dítěte na základní školu dáváte přednost vy jako rodič?

- pomocná slova – pravidelná docházka do mateřské školy, v rodině (individuálně), v přípravné třídě
- zdůvodnit proč

Jakému způsobu vzdělávání a přípravy dává přednost Vaše dítě podle Vás?

- zdůvodnit proč

Docházelo by Vaše dítě do mateřské školy, kdyby nebylo zavedeno povinné předškolní vzdělávání?

- zdůvodnit proč

Otázky zaměřené na docházku dětí do povinného předškolního vzdělávání

Jaké máte zkušenosti o ochotě mateřské školy omluvit Vaše dítě z povinného předškolního vzdělávání v případě, že ho omlouváte z důvodu rodinné akce, pobytu u babičky apod.?

Příloha č. 3: Žádost o poskytnutí dat z mateřských škol

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli,

jmenuji se **Kristýna Shánělová** a studuji obor **Učitelství pro mateřské školy** na Technické univerzitě v Liberci. Pod vedením PhDr. Simony Kírykové, Ph.D. píšu **bakalářskou práci o povinném předškolním vzdělávání (PPV)**. Spolupracuji s odborem školství statutárního města Liberec, který mi poskytl údaje o docházce zapsaných dětí do mateřských škol. Z této evidence však není zřejmé, kolik evidovaných dětí plnilo **povinný rok předškolního vzdělávání**. Bylo mi proto doporučeno **obrátit se na konkrétní mateřské školy s prosbou o údaje o plnění povinného předškolního vzdělávání v letech 2017/2018, 2018/2019 a za 1. pololetí 2019/2020**. Prosím vás tedy o zaznamenání údajů o plnění PPV ve vaší mateřské škole do uvedené tabulky. Získané informace budou následně zpracovány anonymně.

Děkuji vám za váš čas a ochotu mi pomoci.

MŠ _____ (název)	Školní rok 2017/2018	Školní rok 2018/2019	1. pololetí školního roku 2019/2020
Počet dětí zapsaných k PPV do Vaší MŠ			
Počet dětí plnících PPV pravidelnou docházkou do Vaší MŠ			
Počet zapsaných dětí plnících PPV alternativně (individuálně, v přípravné třídě, v zahraniční škole na území ČR)			
Počet dětí, u kterých bylo ověřením zjištěno nedostatečné plnění PPV			
Počet dětí s odkladem školní docházky			

Současně Vás oslovuji krátkým dotazníkem pro pedagogy, kteří mají zkušenost s dětmi předškolního věku zjišťujícím jejich postoje k zavedení PPV a jejich zkušenosti s jeho plněním. Dotazník Vám zasílám v příloze nebo ho naleznete v elektronické podobě na odkazu:

<https://www.surveio.com/survey/d/L7C4H9X4G9P7X8X7V>

Vím, že váš čas je drahý, ale dovoluji si Vás požádat o informace do tabulky i vyplnění dotazníku do 30. 4. 2020 – elektronicky a zaslat na můj e-mail shanelovakristyna@seznam.cz případně vyplnit dotazník přes odkaz. Chtěla bych Vás požádat o potvrzení, zda mi záznamy poskytnete do e-mailu nebo na tel: 728 104 556.

Děkuji vám i pedagogům vaší mateřské školy za pomoc a spolupráci.

V Liberci, dne 18. 3. 2020

Kristýna Shánělová